

Undecimo principaliter viginti tribus ad supradictam dñam solatricē principalē accedentibus pmo omniū vn⁹ ex eis eidē dñe de seruitute sua oquestus est. et de carētia libertatis. cui mox illa de suis puellis duas p solatōe eidē tristi impendēda deputauit

II. CONSIDERATIO.

Prima itaqz puella ad triste p̄dictuz sic ait. Tu qui de seruitute turbaris et carētia libertatis. estimo q attendis opp̄sionē seruoꝝ. et derariū in gaudētib⁹ libertate. Non sic aut turbatus esses. si attēderes q hīj qui serui dicunt⁹ nō sunt simpliciter serui. nec magis opp̄si q̄ cōiter dñi q̄uis liberi reputent⁹. Vis hoc scire de his qui appellatōe hoīm dicūt⁹ serui. Audi illustre **Senecā**. Si q̄s inqt existimat seruitutē in totū hoīez descēdere. ps eius melior excepta coꝛpa obnoxia sunt et ascripta dominis. mens quidem sui iuris est. Audi quoqz et p̄m clareuallis oꝛdandem. Volūtati inquit nec leges impant. nec p̄ncipes dñantur. libera est maxime si spū ducit⁹. quia ubi spūs ibi libertas. Hec p̄ ille. Si ergo coꝛpis oꝛditio te cōtristet. ē qd te merito poterit solari. videlz libera oꝛditio potioꝛis tue portioꝛis q se extēdit ad p̄merenda gaudia sempiterna. Vis rursum scire q dñi qui estimāt⁹ liberi cōiter sint etiā suis seruis magis opp̄si. atqz turpioꝛi magisqz confusibili addicti seruituti. Hoc ita oꝛderes. Nepe. Sup̄ que plures regnāt oꝛstat illū magis opp̄sum. magisqz seruū esse. S; qd. Profecto cōiter accidit q sup̄ dños ip̄oꝝ libertate p̄pter quā min⁹ timēt occasionē p̄stāte plēs regnāt. saltē turpes passionēs quib⁹ magis q̄ timorati succūbere oꝛsueuerūt. igit⁹ sequit⁹ q sunt magis hui. Audi venerandū antistitē **Ambrosiū**. Seruit inquit q̄cunqz vel metu frangit⁹. vel delectatōe irretur. v̄l cupiditatib⁹ ducit⁹. vel indignatōe exasperat⁹. v̄l merore deicitur. seruilis est em̄ omnis passio. Hec ille.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O hō qui seruitute ḡuaris. Vis realiter liber esse. Vellē inquires. Esto igit⁹ bon⁹. utpote vitās turpitudines. et liber cēseberis. Audi sn̄iam tullij. Liber inquit is est estimandus. qui nulli turpitudini seruit. Audi quoqz et magnū patreꝝ **Augustinū** Bon⁹ inquit etiā si fuit liber est. mal⁹ aut si regnat seruis est. nec vnus hoīs. sed qd̄ ḡuius est tot dñoꝝ quot vitioꝝ. Hec p̄ iste. Si ergo bonus es. gaude plimū de dñia seruitutis iter te vocatū seruū et stultū dñm Gaudere etem̄ poteris in immēsuꝝ q tantū a sua tua distat seruitus. et q̄ fruēris soꝛte potioꝛi. Tu subiectus es vni forte stulto dño. ip̄e vero pl̄imis. q̄ si sapiens ess; iā sibi seruiēdo liber esses. Et vero si est stultus. impiū ip̄i⁹ seruitus est. distans plurimū a tua seruitute. utpote ip̄o pl̄ib⁹ dñis et ḡuioꝛibus. ac die et nocte sibi viciniorib⁹ seruiēte. q̄uis dicatur p̄uerbio q̄ expedit h̄e distātes dños. Vis de istis auctoritate p̄is venerabilis

Secūda puella sic ait. **O** bone frater. **C**ur nō ponderas bonum obediētie sup̄ om̄e malū saltē in p̄nti penalis sustinētie. **T**n n̄ vis eum sequi qui pōderator est spiritūū. **P**ondera sicut x̄ps. **Q**uō inquires aut q̄ntū. **A**udi p̄em clareuallis. **M**ementote inquit fr̄es x̄ps ne p̄deret obediētiā. p̄didit vitā. qui insignū q̄ mādato p̄ris obediēdo mortē sustinebat. inclinato capite tradidit sp̄m. **I**nclina ergo et tu caput tuū. caput aīe. caput sc̄z tue sup̄be volūtatis. q̄ tā. quā caput impat mēbris alijs. **I**nclina illud. et hūiliare sub potēti manu dei. imo vel sub capite oīpotēte. **Q**uipe ip̄ius imensa dignitas hoc requirit. et omnē in hac p̄te verecundiā excludit. **D**eniq̄z hōi scabiosū caput. faciemq̄z h̄nti deforme. multū ess̄ gaudendum si illo capite salua vita amputato. loco eius caput nobilissimū obtineret. **S**ed quid. **N**ōne caput hōis p̄dictū. volūtas sc̄z p̄pria et sup̄ba. caput est scabiosum. vicijs faciem d̄sciētie deforme habens. **H**omo vero viuēs in obediētia. qui caput suū p̄cepti gladio submittit. et ip̄m patit̄ amputari. caput nobilissimū accipit. **N**ā et p̄mo suo capite caput sibi d̄stituit. ip̄m x̄pm s̄m diuinam eius voluntatē. q̄d nimix. caput nobilitate et pulcritudine a p̄ori capite tantum distat. quantū volūtas diuina ab hūana. q̄ntū mūdum ab immūdo. quātuz deiforme a deforme distat et enozmi.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. **O** hō si q̄ acceptabilis deo sit obia agnosceres. ip̄az p̄ceptis obtempando imp̄dere cū magno gaudio curares. **N**imix mediāte ip̄a d̄pat̄ q̄d nō p̄t om̄i auro vel argento d̄pari. **V**is scire quid. certe sapia in d̄patione cuius om̄e aux̄ harena est exigua. et tanq̄ lutū estimabit̄ argentū. **N**empe q̄ hec possit obia mediāte d̄pari testat̄ ille dulcis pater clareuallis. **P**reciosa inquit sapiētia q̄ deus d̄gnoscit̄. et mund⁹ d̄temnit̄. **H**ac qui inuenit. beatus utiq̄z erit si tenuerit eā. q̄d dabit p̄ ea. imp̄de obiam. et accipe sapiētiā. sicut scriptum est. d̄cupisti sapiam serua mādata. et d̄ns dabit illā tibi. si vis esse sapiens. esto obediens. amplectere ergo toto mentis affectu et nisu corp̄is bonū obediētie. accedendo p̄ ip̄m ad lucē sapiētie. sic em̄ scriptū est. **A**ccedite ad eū et illuminamini. **A**ccedite videlz p̄ obiam. quia nō est rectior aut tucior accessus. et illuminamini p̄ sapiētiā. **H**ec iste pater.

III. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. **H**omo karissime nō tristeris de p̄ceptis d̄i et iugo obie. imo plurimū gaude q̄ dignat̄ de⁹ obiam a te requirere. eo quidē fine vt et tu si feceris q̄ requirit. hoc q̄d ab eo requiris infallibiliter d̄sequaris. **A**udi dei secretariū. **I**oh̄em loquoz mandata ei⁹ custodim⁹. **V**n̄ et ille cec⁹ nat⁹ et a x̄po illūiat⁹ dixit. fiducia habemus ad eū q̄ quidq̄d petierim⁹ ab eo accipiem⁹. quia loquentē de p̄posito i sua epistola. si inq̄t cor n̄m nō rep̄h̄dit nos. **S**iq̄s dei cultor est et voluntatē eius facit. hūc exaudit. **A**udi ergo

et p̄sidozum. **N**ō impetrat inquit a deo bonū qđ p̄scit qui ei⁹ legi
nō obediť. si em̄ id qđ deus p̄cipit facim⁹. id qđ petim⁹ sine dubio
obtinem⁹. **H**ec ille. et ecce qđ magnū est qđ ip̄e obediťi p̄mittit. et
quantā securitatē p̄missioni apponit. id qđ petim⁹ inquit ubi nihil
excipit. addit ac sine dubio obtinem⁹. ubi omnē hesitatōz excludit.
Pro his autē nihil ip̄osibile req̄rit. si id inq̄t qđ de⁹ p̄cipit facim⁹.
qui utiqz neminē ad ip̄osibile astringit. **S**z nec ad ḡue aliqđ. iugū
inq̄t meū suaue ē. et on⁹ meū leue.

CLV. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **I**d qđ mō p̄ sororē meā audiuiſti iugū dñi
suaue esse. et onus eius leue. indubitāter scias esse ver⁹. **Q**ui p̄
pe alleuiat iugū dei p̄ceptorū eius san⁹ intellect⁹. **A**lleuiat iugū
dei remuneratōis effectus. alleuiat iugū dei amorosus affectus.
Nōne p̄mo iugū dñi alleuiat p̄ceptorū eius sanus intellect⁹ quem
admittit. cū ip̄em⁹ p̄ceptū suū de obseruatōe sabbati sano intelli
giverit intellectu cū dicebat. **C**ui⁹ v̄m asin⁹. aut bos in puteum
caderet. et nō d̄tinuo extraheret illū i die sabbati. **A**udi autē quo ad h⁹
et magnū p̄m **A**ugustinū qđ p̄pter sanū intellectū p̄cepti dei de n̄
iurādo dicit sic. **V**tqz apl̄s nouit p̄ceptū dñi et tñ iurauit. cui⁹ p̄
cepti libro decretorū sanus nobis ex verbis eiusdē p̄ris exponitur
intellect⁹. **P**rohibem⁹ inq̄t iurare cupiditate aut delectatione. **N**ō
ne sc̄do iugū dñi alleuiat remuneratōis effect⁹. **C**erte sic. **H**ā cū i
trenis dicit. **B**onū est viro cū portauerit iuguz dñi ab adolescētia
sua. ubi in glosa dicit. **E**st iugū dñi leue. releuatū spe remuneratio
nis eterne. **D**eniqz alleuiat iugū dñi amoros⁹ affect⁹. **A**udi v̄ne
rabile **I**heronimū p̄sbiter⁹. **N**ihil inquit amātib⁹ durū. null⁹ labor
difficil. amem⁹ et nos xpm. et facile videbit⁹ om̄e difficile. **A**udi
quoqz et magnū p̄m **A**ugustinū. **N**ullo mō inquit onerosi sūt la
bores amantū. s̄z ip̄i delectāt. sicut venantiū. aucupantiū. piscantiū.
in eo em̄ qđ amat⁹. aut n̄ laborat⁹. aut labor amat⁹. **H**ec **A**ug⁹. **S**z et
psalmista dicit. **F**ingis laborē in p̄cepto. fingis inq̄t. queadmodū
ymago sub colūna lapidea sculpta vel depicta. que stat in curuata
ac si portet ḡue aliqđ cum vl̄ nihil portet. aut mīme sibi ḡue. **A**udi
p̄m clareuallis. **T**ñ non labor fictus. iugū suaue crux inuncta.

CLVI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. **O** karissime. cur abhorres diuinis p̄ceptis
obedire. **T**ñ nescistu qđ lucē d̄tinēt qđ p̄ficiūt intellectuz. qđqz
mirā h̄nt dulcedinē qua alliciūt et affectū. **N**ōne videt⁹ tibi qđ il
luminēt intellectū cū ob h⁹ dicat psalmiḡph⁹. p̄ceptū dñi lucidū
illuminās oculos. **N**ōne etiā videt⁹ tibi qđ p̄cepta dñi alliciāt affectū.
cū dulcib⁹ oscul. atqz dulcisonis melodijs opent⁹. **V**bi forſā inq̄es.
ecce qđ dulcib⁹ oscul opent⁹. hoc testat⁹ ḡt⁹ qđā apat⁹ sup illā vo
cē sp̄ose in cāticis. osculet⁹ me osculo oris sui. qđ de ip̄a sp̄osa. id est
eccia loquēſ. **Q**uot inq̄t p̄cepta ex ei⁹ p̄dicatōe agnoscit. s̄. sp̄ose. qđ si
tot oris oscula suscipit. **P**orro qđ p̄cepta dñi tāq̄ h̄ntia rōez tripudij

compen^t dulcisonis melodijs. hoc sup illud psalmi in decacordo
psalterio cū cythera testat^r magn⁹ p^r Aug⁹ Decacordū inq^t psal-
teriū signat decē p^rcepta legis. Nūquit ergo satis p^r p^rceptis di obe-
diēdi rō q̄ tā nata sūt bñ dispositis gnare tripudiū et ipis eē solatō
Cursū q^r mādata dñi affectū alliciāt. delectatōes eorū p^rbāt q̄s
facti supponūt et insinuāt. Audi Gregoriū oratorē factissimū. Esto
inq^t dñe q̄sum⁹ p^rpici⁹ plebi tue. ut q̄ tibi nō placēt respues^r tuorū
poti⁹ repleat^r delectatōib⁹ mādatōrū.

VII. CONSIDERATIO.

Sextima puella sic ait. Crederē hō q^r tu crederes p^rmissa de p^re-
ptis dñi vera esse. si non inesset eis additio q̄ d^ristat. videlicet q^r
vim hñt coactiuā. atq³ eorū quib⁹ dan^t obligatiuam. eo aut fit q^r
sunt q̄si ligamia et vincula libertatis. q̄ est ad vtrūlibet exclusiua.
S³ q^r hac in p^rte satis erres. scire debes q^r et si sunt vincula. tñ vīcu-
la sunt p^rpicia. et ideo nedū tolerabilia sunt. s³ etiā optabilia. Vis
hoc scire. Ecce nōne essent p^rpicia. vincula atq³ optabilia. q̄ optime
redolerēt. et odorē suauissimū d^rinerēt. Nōne essent p^rpicia vincula
que hōiem nō solū d^rstringerēt vel ligarēt. s³ ipm potius sup^rmo suo
amico arti⁹ diungerēt et vnirēt. vtiq³ fateri hoc necesse est. S³ qd.
Profecto p^rcepta dei v^rl autozitate ipius in ecclia p^rmulgata. Nec
cine sunt. hec q³ faciūt. Redolēt nāq³ suauissimū odorē diuini amo-
ris oīa suauia faciētis. Nimirū hūc odorē d^rahūt a radice carita-
tis a q̄ ipa p^rcedūt. Exemplū p^r de surculis trūco insertis. si ponat^r
talis color. odor. vel sapor in loco insertionis. et locus fissure bene
obturet. Tūc em vinctuosus humor p^r locū illum trāsies. ex ipō suo
trāsitu opat^r q^r fruct⁹ in quē d^ruertit^r eiusdē coloris. odoris. vel sa-
poris reddit. **C**ursū p^rcepta dñi cū sint amoris vīcula. ipm hōies
et deū arti⁹ d^rstringūt atq³ vniūt i amore. et idēco q̄ ex ea esse vellet.
hic vellet esse a sūmo suo amico sepat^r. et qd hōmī de libertate eua-
gendi vageq³ volūtatis. qñ possit manere apud amicū. et attractus
ei vniri dicitis mediātib⁹ odoriferis vinculis caritatis. de quo cari-
tatiuo tractu loquēs dñs p^r jeremiā p^rphaz. caritate inq^t p^rpetua di-
lexi te. ideo atraxi te miserās. S³ quibus ligamibus attractiuis et
vinculis vniuiuis designauit dñs p^r osee p^rpham dices. In funicul^r
adā trahā eos in vincul^r caritatis. dicit adā. vtpote cui p^rmo p^rcepto
rum vincula sunt iniecta. **S**ane nō miret^r quispiā q^r vīcula carita-
tis seu amoris dixerim odorifera. Nā et qdam trenom⁹ glosa odorē
dilectioni attribuit. Cū inquit caritas amittitur. reliq³ virtutes ster-
cora amplexant^r. quia de bono dei et p^rximi odorē dilectōis trāse-
unt ad fetozē prauitatis.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. O si nosset virtutē obie. nequaq³ tibi causa
esset tristicie s³ leticie. Nimirū p^r obiam homo actualiter refici-
tur. Der obedientiā perfectam homo deo carior alijs efficitur. Der
obiam hō bñdictōes multiplices d^rsequit^r. ac sup alios exaltabit^r.
Der obedientiā homo diuina dulcedine inebriat^r. Der obedientiā

Ho.

homo insupabili dulcedine recreat^r. **De** obedientiā hō beatā vi-
tam assequit^r. **De** obedientiā si pfecta fuerit. hō ad locū beatē frū-
itionis q̄si imediate transit cum morit^r. **Deniqz** p obiam hō q̄si dei
ficat^r. **¶ Vis** scire pmo q̄ p obedientiā hō actualiter reficit^r. **Audi**
loquentē dei vnigenitū in mundū a p̄e missum. **Deus** inquit cibus
est vt faciā voluntatē eius qui misit me. **¶** **Sz** quid. **Nōne** idē et alte-
rius hois cibus seu refectionē est. p̄sertim h̄ntis p d̄formitatē volun-
tatis sanū appetitum. **Est** oīno. an nō de⁹ h̄mōi hōiem admittz ad
refectionē q̄ ip̄e habuit in via. qui ip̄m ad suā mensam admissur⁹ ē
in patria dicēte x̄po. et ego dispono vobis sicut disposuit mihi p̄
meus regnū. vt edatis et bibatis sup mēsam meam in regno meo.
¶ Vis scire secūdo p obiam pfectā hō deo carior alijs efficit^r. **Cō-**
sidera hoc in s̄lī. **Nam** et discip̄li p̄m antiquoz magis obediētes.
fuerūt eis cariores. **Vnde** et abbas siluan⁹ inter duodecim discipu-
los suos quēdaz marcū noie pl⁹ dilexit. qui etiā ab ip̄is suis d̄disci-
pulis plus q̄ ip̄i ab abbate debere diligi iudicat⁹ est ppter p̄mp-
tudine obie. eo q̄ l̄ram q̄ scribere incepit ad ip̄ius abbatis vocatis
onē impfectā reliquit. quo pfecte se obedire mōstrauit. **Audi** illu-
strē **jeronimū**. pfecta inq̄t obia est. sua impfecta relinquere. **¶ Vis**
scire terciō q̄ p obedientiā hō b̄ndictōes plurimas d̄sequit^r. ac sup
alios exaltabit^r. **Audi** illud **deuteronomij**. **Si** inquit audieris vocē
d̄ni dei tui vt facias et custodias oia mādāta ei⁹. faciet te d̄ns de⁹
tuus excelsozē cūctis genib⁹ q̄ versant^r in terra. veniētqz sup te
oīs b̄ndictiones iste et app̄hendēt te. si t̄n p̄cepta eius audieris.
b̄ndictus tu in ciuitate. et b̄ndict⁹ in agro. b̄ndictus fruct⁹ vētris
tui. et fruct⁹ terre tue. fructusqz iumētōz tuoz. greges armētōz
tuoz. et caule ouīū tuaz. b̄ndicta hozrea tua. b̄ndict⁹ eris ingre-
diens et egrediēs. dabit d̄ns iimicos tuos qui d̄surgūt aduersuz te
corruētes in d̄spectu tuo. p vnā viā veniēt ad te. et p septē fugient
a facie tua. emittet d̄ns b̄ndictionē sup cellaria tua. et sup oia opa
manuū tuaz. habū dare te faciet d̄ns oibus bonis. apiet d̄ns the-
saurū suū optimū celū vt pluuiā tribuat terre tue in tpe suo. d̄stitu-
et te d̄ns deus tu⁹ in caput et nō in caudā. et eris sp̄ sup et n̄ subter.
si t̄n audieris mādāta d̄ni dei tui. et custodieris. et feceris. ac n̄ de-
cliabis ab eis. nec ad dexterā nec ad sinistrā. **Hec** verba s̄cti moy-
si. **¶** **Sz** et inueni^r h̄mōi dei b̄ndictō extēdi. etiā vltra semē obediētis
Audi illud **geneseos**. dixit d̄ns abrahe. **In** semine tuo b̄ndicentur
oīs gentes. qz obedisti voci mee. **¶ Vis** q̄rto scire q̄ p obiam pfe-
ctam. hō d̄ina dulcedie inebria^r. **Hoc** d̄sidera q̄ pfecte deo in omi-
bus obediēs nō dat se deo cū pua mēsurā. igit^r d̄gruū est q̄ et de⁹
sue cōsolatōez dulcedis nō det ei in pua mēsurā. **Audi** sp̄sionē sal-
uatoris. **In** q̄ mēsurā inq̄t mēsi fueritis remetiet^r vobis. **¶ Vis** q̄nto
scire q̄ p obiam hō insupabili dulcedine recreat^r. **Audi** **ecclesiasti-**
cū. **Nihil** inq̄t dulci⁹ q̄ respicere in mādātis d̄ni. **¶ Vis** sexto scire

q̄ p obedientiā hō beatā vitāz assequit̄. Audi ip̄m dei filiū de p̄e loquentē. Mandatū inquit eius vita eterna. Audi quoq; rursū saluatore. Si inquit vis ad vitā ingredi: serua mādata. ¶ Vis septimo scire q̄ p p̄fectā obedientiā hō de morte ad vitāz beatā q̄si imedia te trāfferet̄. recursū habe ad neptē meam. p̄ q̄ hoc inferius manifestius declarat̄. ¶ Deniq; vis octauo scire q̄ p obedientiā homo q̄si deificat̄. ut dicere possit cū ap̄lo paulo. uiuō ego. iā nō ego. uiuit uero in me xp̄s. Vide ecclesiasticū. eris in q̄t uelut filiū altissimi obediēs.

¶ Capitulū terciū d̄nēs cōsolatōes sup obedientiā in licitis exhibēda supiori suo cuiūq; etiā si mal⁹ sit p̄lat⁹. et p̄cepta ei⁹ rigorosa

Qercio post p̄missa accessit ad d̄nam cōsolatricē etiam alia quedā p̄sona tristis p̄pter obedientiā et obseruantā p̄ceptozum suoz. supioz: p̄cipue minus discretoz. p̄ eā desiderās cōsolari. Cui illa p̄ cōsolatōe ei impēdēda de suis puellis tredecim assignauit

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hōiem ex p̄missa causa tristē sic ait. Ex p̄cedentibus hō notū factū est quātū valoris sit p̄ceptis dei obedire. Sed quid. Nūquid nō etiā tantū est alteri⁹ supioz p̄ceptis obedire p̄pter deū. Est oīno: cum in hoc magis deo obediāt q̄ ip̄i supiori dicēte ap̄lo paulo. Serui obedite p̄ oīa d̄nis v̄ris. q̄d cūq; facitis ex aio op̄amini sicut d̄no et nō hōibus. sciētes q̄ a d̄no rēp̄ietis retributionē. Vñ et p̄ clareuallis. Quid q̄d inquit vice dei p̄cipit hō q̄ non sit certū displicere deo. hanc secus oīno est accipiendū q̄ si p̄cipiat deus. Hec ille p̄. igitur nō est differēter accipiendū. Esset autē si illa q̄ imediate soli deo fit obedientiā ualere multū. Illa autē que fit hōi. ualere minus. q̄ aut nō sit talis d̄ra. resta⁹ etiā n̄ aquinensis. Nihil inquit maius hō p̄t deo dare: q̄ q̄ p̄riam uoluntatez p̄pter ip̄m alteri⁹ subiciat uolūtati. Hec ille. Sed et alter quidam dicit sic. Multū gloriāficat deū uere obediēs qui facit b̄nplacitum dei. cum deus hoc ei mādat etiam p̄ uilem p̄sonā. et tāto est gl̄ia d̄i maior. quātō p̄sona illa est uilior. Hec ille. S; et ulterio⁹ tanto magis gloriāficat obediēs: q̄nto ip̄e magis gloriāficat deū. patz hoc dicēte ps̄l̄a. Si gloriāficaueris eū. id est deū. dum non facis uias tuas. et nō inuenit̄ uolūtās tua. tūc delectaberis sup d̄no et sustollaz te sup altitudinē terre. q̄d igit̄. Profecto de p̄mo ad ultimū. sequit̄ q̄ q̄nto uiliori quis p̄pter deū obediērit. tanto gloriōsior ip̄e erit.

¶ II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad hōiem obediētie causa grauātū sic ait. Estimo q̄ obediētia maxime idcirco est tibi ḡuis. quia mal⁹ est p̄latus cui subiceris. durisq; ei⁹ p̄ceptis. S; nequa q̄ ideo turberis. immo cōsoleris potius p̄pter bonū q̄d cōsequeris. Audi magnū patrem Augustinum. Bonus inquit si fuerit qui tibi preest. nutritor tu⁹ est. malus si fuerit. temptator tuus est. et nutrimēta libēter accipe. et in

temptatione approbare. **H**ec ille pater. et nōne nutrimentū reddit
vigorosum. s; approbati p̄sertim in his q̄ dura sunt est a deo gl̄iosū
q̄ p̄pter hoc disputator laboriosus se dat studijs dieb; ac noctib;
Dimicator p̄sertim pugil in duello duris et duris ictib;. miles ve-
ro seu puginator in guerra se exponit. et ingerit piculosis batellis
et conflictib;. et nōne hec ḡuioza sunt cōiter om̄ibus p̄lator; etiā
maloz; disciplinis et vexationibus. vñ tedia a malis p̄latis illata.
obediēter p̄ter et libēter sunt utiq; tolerāda p̄ approbatōe glori-
osa. nec est excipiēda pena carceris. qd̄ pat; satis clare ex sup̄ di-
ctis. imo reuera q̄nto p̄latus cui quis obediēs fuerit p̄pter deū du-
rior est seu ḡuioz. tanto deus taliter obediēti benignior erit et sua-
uior. ut sic vel apud se cogitare possit. si is cui obedio p̄pter deum
est indiscret; tortor. ego diuina d̄solatōe ne me t̄gar malicie ei;
tormentū allevior et sup̄portor. **N**imir; testāte voce ecclesie Iusto-
rum anime. s. qui reddūt unicuiq; quod suū est. et p̄ d̄sequēs sup̄io-
ribus suis obediētā p̄pter deū. h̄ij in manu dei sunt. et nō tanget
illos tormentū malicie. **H**inc pat; sanū esse d̄siliū cuiusdā dicētis
Non te moueat magister impit;. indiscreta pt̄as. s. quo min; p̄fecte
obedias. nō tm̄ bonis et modestis. s; etiā discolis. **V**t petr; ait. sed
paulus modū addit. **S**erui inquit obedite d̄nis carnalibus in sim-
plicitate cordis v̄i sicut xp̄o. faciētes voluntatē dei ex aīo cū bo-
na volūtate seruīētes sicut d̄no et nō hoib;. **E**cce dicit. obedite in
simplicitate cordis v̄i. id est nō disceptādo de mādatis p̄laci. non
subtiliter discernēdo circūstantias p̄cepti. quēadmodū multos vi-
demus s; m̄ p̄rem clareuallis post p̄cipientis impium multas face-
re q̄stiones. et q̄re sepius gemiare. **V**n̄ hoc venit. quis hoc inuenit.
consiliū. inde murmuratio. excusatio. sil̄atio. impossibilitatis. aduo-
catio amicor;. **Q**ui pater etiā ad fr̄es de mōte dei scribens. **D**erfe-
cta inquit obediētia maxime i incipiēte est indiscreta. hoc est non
discernere quid. vel q̄re sibi p̄cipiatur. s; ad hoc tm̄ niti ut fideliter
et hūiliter fiat qd̄ a maiore p̄cipit;. **I**dē loquēs de nouicio. **S**tultus
inquit sit ut sit sapiens. et hec oīs eius sit discretio. ut in hoc nulla
ei sit discretio. hec oīs eius sapiētia sit. **I**dē quoq; pater alibi. **R**a-
ra inquit auis in terris discretō. ideo discretōis locū fr̄es in vobis
suppleat virtus obediētie. ut nihil plus. nihil minus. nihil aliter q̄
impatum sit faciatis. **R**ursum dicit apl̄s. faciētes voluntatem dei ex
aīo. quis tam in deuot;. qui qd̄ sciret voluntatē dei nō faceret ex aīo.
id est h̄ylariter. **A**udi p̄rem clareuallis. **S**erenitas inquit in vultu.
dulcedo in sermonib;. multū colorat obediētā. **F**acies tenebris
tristicie obfuscata. deuotōez ab animo recessisse signat. **H**ec ille dul-
cis pater. **T**ales igitur qui sic obediunt q̄ onus sibi impositū cum
tristicia portant sunt sicut ymagines in edificijs que columnas su-
stinent et rugata facie tristiciam simulant. **R**ursum dicit apl̄us
Seruīētes sicut domino et non hominibus. id est iudicādo taliter.

Sed iudicātes se seruire nō sicut homibus. s; sicut dño. tales cum nō sit dñs indiscret⁹ vel distort⁹ nō hñt de malo p̄lato vel distorto q̄rulari. s; magis de suo seruitio qđ nisi sicut dño sit plurimū gl̄iari. quippe teste scriptura. gloria magna est sequi dominum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **O** hō nescis q̄ pace frui cūctis est optabilis. **T**este scriptura q̄ dicit. optata cunctis mortalibus pace frueris. **D**ices forte quo pacto hāc habeo? **P**rofecto obedientia. **H**inc dicit in ecclesiastico. **Q**ui custodit p̄ceptū. nō expiet quicq̄ mali. **S**z et salomō in puerbijs. **Q**ui inq̄t timet p̄ceptū. in pace versabit. **V**n̄ et ysayas dicit. **V**unā attēdisses ad mādāta mea. fuisset q̄si flumen pax tua. **H**inc etiā de symōe qui interpretat⁹ obediēs. dē in figura. siluit terra iuda oib⁹ dieb⁹ symōis. siluit inquit. i. i pace q̄euit.

Sane id de p̄mpte obediēte et p̄fecte tenendū est. **N**empe aliter obediētes nō sp̄ gaudēt pacis silētio. s; qñq; clamāt. qñq; murmurāt. **S**i quidez clamāt. talis obediētia est sicut obia demonū qui ad p̄ceptū xp̄i exhibāt a multis clamātia. **S**i vero murmurāt. tūc sūt obediētes vt rota carri si vnctā nō fuerit. nō solū in hoc q̄ licet obediāt. tñ p̄pter defectū vnctōis sp̄ssancti n̄ obediūt p̄mpte sine murmure. s; etiā p̄pter hoc. qz vn⁹ alterz nō vult p̄cedere sicut rota rotam in carro. qñ dicit nō faciā hoc. nisi p̄us fecerit ille. de q̄li obediēte tanq̄ de fatuo dicit in ecclesiastico. p̄cordia fatui q̄si rota carri

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **C**ur ḡuat te obedientia? **N**escis q̄ p̄fecta obediētū obediūt oīa. creator. s. et creature. **V**is scire de creatore? lege scripta de ioh̄se. et inuenies q̄ ip̄e dom̄o obediuit reges amorreorū. inuadēdo ad liberandū. s. gabaon ciuitatē p̄ eos obsesam. cui⁹ voci viceuersa ip̄e de⁹ obediuit ad temp⁹ occasū solis impediēdo. **N**am de hoc sic legit. **L**ocutus est ioh̄se dño. **D**ixitq; sol cōtra gabaon ne mouearis. **S**terit itaq; sol in medio celi. et nō festinauit occūbere spacio vn⁹ diei. donec vlcisceret⁹ se gens de inimicis suis. nō fuit antea et postea tam longa dies obediēte domino voci hoīs. et pugnāte p̄ isrl. **V**is rursuz scire quō p̄fecte obediēti creature obediunt. **E**cce in p̄m libro legitur. q̄ quidā de senioribus misit discip̄m suū ad hauriēdaz aquā. et erat puteus remot⁹ a cella. discip̄us vero oblit⁹ funē venit ad puteū. et p̄ lōgitudine vie non audēt reuertī p̄ funē ne forte d̄tristaret seniore. p̄stravit se in ozone. et surgēs de ozone clamauit. **O** putee. abbas meus misit me vt hauriā aquā. et statiz ascēdit aq̄ ad os putei. et impleuit sup lage. nam gl̄ificās potēciā saluatoris. aq̄ aut̄ putei reuersa ē in locū suū. **I**tē legit eodē libro q̄ abbas paul⁹ p̄cepit discip̄o suo ioh̄i vt afferr̄ ei fimū boū ei ad vtēsilia necessariū. **E**t ille ait. i. loco vbi fim⁹ ē habitat leena. cui abbas. si venerit sup te alliga eā et duc eā tecū. **I**uit ioh̄anes. inuenit leenā irruentē sup eum. qui voluit eā tenere

si ipsa aufugit. Iohes vero sequatur eam dicens. abbas me? precepit ut
alligata ducam te ad eum. et statim bestia substitit. et tenens eam reuertebat
ad monasterium. quod cum vidisset abbas ne forte discipulus inde
extolleret. dixit ei. sicut tu insensibilis es. ita insensibilem bestiam eduxisti.
solue et dimitte eam ut pergat ad locum suum. Nec ibi. sed et ibi et aliibi
de hac materia plurima reperiuntur exempla.

CV. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Nescis quod sancto job testate milicia est vi-
cta huius super terram. Victoria igitur necessaria est volenti non defun-
di. Sed et gloriosus est omnis qui triumphat. Quis est inquit hic et lau-
dabimus eum? Profecto vir obediens. hic nempe patitur triumphum genere
nobilissimo. quod est inquit genus illud? Ecce nobilissimum genus triu-
mphi est seipsum vincere. quod quidem facit vir obediens. Audi Grego-
rium. Vir inquit obediens victoriam loquitur. dum enim aliene voci humi-
liter subditur nosmetipsos in corde superamus. hinc et salomon in pro-
verbis. Melior est inquit qui dominatur anime sue expugnatore urbium
Nonne dicitur bene? Vtque multi namque urbes et regna sibi subiugarunt. qui
tamen ad hunc triumphum nobilem mitem pervenerunt. O quantum est hoc seipsum
vincere. Audi illustrem senecam. Qui inquit seipsum vincit. contra omnia for-
tis est. Vis huius scire rationem? Ecce perfecte deo obediens sic deo est
subiectus. et alia sibi quam nihil ei sic repugnat quam prevalere. Nam im-
perfecte obedire ipse deus pugnat. Vnde non est mirum si triumphat. Audi
quid dicit dominus in leuitico. Si inquit in preceptis meis ambulaveritis.
plegmini inimicos vestros. et corruent coram vobis.

CVI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O homo submittas te obedientie reverenter. nam
digna est tanquam domina reverenda quam sola. id est sine virtutis ceteris
advenire vel manere apud hominem erubescit. Audi magni Gregorij
Sola inquit obedientia virtus est que ceteras virtutes menti inserit.
infectasque custodit. Ecce dicit ceteras virtutes menti inserit. et si dix-
eris quid nam operatur hec insertio. Discas hoc similitudine. Nam sicut
agrestis arboris propriis ramis detruentis. solent inseri duo ramusculi
alicuius nobilis arboris. et deinde arbor que pariter agrestis pro-
ducit folia. flores. et fructus iuxta naturam arboris nobilis. de quibus ramu-
sculi sunt assumpti. Sic etiam cum homo arbori operatur propriis suis
sensus. scilicet et voluntatis ramis detruentis. inserit obedientiam cordi ip-
sius tanquam truncum ignobili sensui et voluntati alienam tanquam ramuscu-
los nobilioris arboris. scilicet sui superioris. quo fit ut cor illud ramuscu-
lorum nobiliorum sibi insitorum. scilicet sensus et voluntatis aliene naturam sa-
piat. et secundum eos operetur.

CVII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O bone frater quicquid obis que etiam malo plato
et quibus eius preceptis obediunt. est bonum obedientie preferendum. quod ipsa
obediencia quibusvis bonis alijs libere factis propter deum dinoscitur preferenda.
hoc autem discas exemplo perclaro. scriptura quoque necnon et clara ratione

Ecce em̄ quantū ad exemplū narrat. **Cassianus de monachis** cenobij quod erat in thebaide q̄ obediētie virtutē non solū op̄i manuū seu lectioni, vel silentio, et quieti celle p̄ferebāt. Verū etiā cunctis virtutibus ita p̄ferebāt, ut hinc iudicārē oīa postponēda et vniuersa dispēdia subire d̄tenti erant. dūmodo hoc bonū in nullo violare viderēt. **Hec quidā hystoriagraphus.** Nec mirū dicit. Namq̄ scriptura libro regū. **Melior est obediētia q̄ victime.** s̄ melius dicit̄ in ecclesiastico. **Melior est obediētia q̄ stultorū victime.** q̄si supponatur illos stultos esse qui bonū obediētie nō p̄ferūt, s̄ ip̄m negligūt. **Volētes magis alia p̄ voluntate p̄pria deo victimare.** **Sane q̄ melior illo obediētia sit.** hoc quidē clara d̄firmat ratio. **Opa nāq̄ virtutū q̄ p̄scise obmittunt̄ obediētie causa.** illa nimirū opa ip̄a talis obediētia virtualiter ut p̄ sorore meā prius patuit, aut equialēter in se d̄tinet, aut etiā iminēter. **De qua quidem obediētia ut de forti muliere virtutū filiabus compata illud salomonis pōt intelligi.** **Multe filie d̄gregauerūt diuitias, tu supgressa es vniuersas.**

LVIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait. Nescis karissime q̄ d̄ns testāte luca in domo symonis discubuit. **Teste etiā marco circūspectis omnib⁹ cum iam vespa esset hora exiuit in bethaniā cum .xij.** Symon autez obediēs interpretat̄. et sic domus symonis domus est ebedientis. **Sed et nomē bethanie interpretatū dicit̄ dom⁹ obediētie.** Quid igitur est d̄nm in domo symonis discubuisse et in bethaniā exiuisse, nisi q̄ p̄ obediētiā domus dei homo efficit̄. **Sed nec credendum q̄ hęc dom⁹ dei decoze careat ip̄o deo eā adoznāte.** Nimirū de⁹ qui fabricat⁹ est aurozā et solē, ip̄m solē lunā et sydera frondes, flozes, et ḡmma, atq̄ volucres celi, et multipharia alia excellēter depixit, quō domū obediētie p̄ expulsionē p̄prij sensus et volūtatis a corde hoīs in habitaculū sibi excisum non magis egregie depingeret et oznaret. **Hęc est domus d̄ni de qua illud psalmiste.** **Dilexi decorum domus tue, et locū habitatōis glorie tue.** eo potius pōt intelligi q̄ de loco corp̄alis celi et decoris sui, quo c̄stat sp̄ualē decoze et oznatū corp̄ali nō mediocriter añferri, et omī etiā glorie corp̄alis habitaculi.

LIX. CONSIDERATIO.

Nona puella sic ait. Nōne hō referente sup̄ sorore mea didicisti q̄ pena ignis purgatorij supat omnē penā q̄ hō vnq̄ passus ē in hac vita, vel pati pōt. **Sicut aut̄ minus p̄fecte obediens magis in illo morabit̄, aut durius affliget̄.** Ita p̄fecte obediētes parū vel nihil morant̄ in purgatorio. **Vis scire cām.** Ecce in vere obediēte x̄ps viuit et opat̄ dicēte ap̄lo. **Viuo ego, iā nō ego, viuit vero in me x̄ps.** **Hęc est verisimile q̄ de⁹ sit in futuro eorū op̄m vltorū quorū hic est actor.** **S̄ et magne lucis est obediētia.** Nam p̄fecte obediens ad expediendū se de debito bñ habz vñ soluat, aliter, s̄ q̄ longo tpe ī purgatorio vl̄ inferno. **Subdit⁹ em̄ p̄fecte obediēs**

quasi meretur continue. quia non solum certa bona exequendo. sed etiam dubia quoniam non suo sensui. sed sensui et voluntati innititur sui superioris. Sane quod in hoc specialiter religiosus non modo quantum ad euasione purgatorij vel eius diminutionem. verum etiam quantum ad celestis premij augmentationem faciat profectum suum. Ex eo quidem patet quod status religionis. status est profectus. cui in celo premium responderet acquirende. In qua tamen religione expedit superioris exteriora quedam quoniam imponeris sensui inniti. eius implendo totaliter voluntatem. Audi ad hoc venerabile jeronimum religiosum quedam alloquentem. Seruias inquit fratribus. hospitum pedes laua. passus iniurias taceas. propositum monasterij timeas ut dominum. diligas ut parentem. credas tibi salutare quidquid ille precipit. nec de maioris sententia iudices. **Hec ille.**

IX. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. Audi frater quibus rebus obedientia est compabilis. quibus inquires. Profecto rebus illis quibus ipse obediens comode vehitur ad portum salutis. Nimirum obedientia facta est quasi nauis institoris. Nempe sicut ille in naui etiam quiescens. comedens. vel bibens. illo procedit. quo quidem tendit. quia non suo. sed motu mouetur alieno. Ita et obediens in religione etiam quiescendo. comedendo. et bibendo. ad portum salutis puenire meretur. Rursum obediens quasi eques in paradysum vadit. non quasi misere peditas super terram innitendo pedibus suorum. affectuum. sed alieno sensui et voluntati quasi pedibus alienis innitendo. qui etiam ad celum viam sciunt. nec cespitare consueuerunt. Hinc est etiam quod obediens velocius portatur. quod pedes quibus innititur velociores sunt propriis. Nimirum qui in religione est. surgit de nocte citius. currit ad chorum celerius. et alia multa facit expeditius. quam hic in seculo faceret tardius. Ex eadem etiam causa quod. scilicet. alienis innititur pedibus in vijs quibus procedit maculatur minus. nisi manifesta peccati immundiciam continerent. et sic de vere obediens dici potest ex proverbij. **Vie eius vie pulcre. quare et offendit minus.** manifesto enim peccato circumscripro. si quis hoc quod ei iniungitur peccati vel piculi in dubio contineret non ei esset. sed superiori cuius sensui et voluntati innititur imputandum. et sic ei de suis superioribus potest dici. **In manibus portabunt te. ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.** Nimirum subdit non solum non peccat. sed etiam meretur si in dubio suo obediens superiori. in quo casu melior est obditio subditi quam sui superioris cui obedit. vel quem iuuat in causa probabiliter dubia. quous secundum veritatem sit iniusta. facit ad hec sententia magni patris habita in decretis.

XI. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. Aduerto frater quod similis sis pueris qui de profundis rebus doceri quoniam indigent figuris. Quapropter ut quantum bonum per obedientiam profertim factam consequi valeas. hoc

per figuram discas. Ecce em̄ pfecta obedientia nobis est admodū
cōsolatorie figurata. **D**er quid inquires. Certe p̄ illam scalam quā
liber geneleos **Iacob** vidisse asserit. Ipamq; describit. **V**idit inquit
in somnis scalam stantē sup̄ terram. et cacumē illius tangens celū
Angelos quoq; ascēdentes et descendentes p̄ eam. ad dñm innixū
scale. **V**elles aut̄ forsitā scire quō scala hęc obediētie corūdet. **E**t
ecce miro mō pulcre et pprie. **Q**uippe sicut p̄ scalam in altū corpa
biliter. ita p̄ obediētiā in altum ascēditur spūaliter. **D**icente dño
p̄ ysayam. dum non facis vias tuas. et non inuenit̄ voluntas tua.
tunc delectaberis sup̄ dño. et sustollā te sup̄ altitudinem terre. et
cibabo te hereditate jacob p̄ris tui. **S**ecūdo sicut scala gradus
habet materiales. Ita s̄m p̄em clareuallis. obediētia septē habet
gradus spūales. quorū primus est obedire libēter. scōs obtempa
re simpliciter. tercius obedire hylariter. quart⁹ obedire velociter.
quintus adimplere mandatū vtiliter. sextus obedire humiliter. se
ptimus obedire indefinēter. qui quidem gradus om̄s in virtutum
sūmula declarantur. **T**ercio sicut scala duo habet latera dictos
gradus sustētantia. Ita habz et pfecta obediētia. cuius quidem la
tera sunt abrenūciatio pprii sensus. et pprie volūtatis. quō namq;
bonus esset obediens qui sensui pprio inmitteret̄ vel pprie volūtati.
Hinc de primo etiam gradu taceo. de alijs dicit pater clareuallis.
q̄ eum nō potest ascēdere qui voluntatē p̄cipiētis suam nō fecerit
Quarto sicut scala quā vidit jacob ascēdētib⁹ angelis et descē
dētibus erat quasi p̄ via. Ita obediētia est quasi via angelica. **I**p
sis scz obediētibus dum descendunt fratribus ministrando. et dū
ascendunt deo per orationes. lectiones. et meditationes assistendo
Quinto sicut p̄dicta scala super terram stabat erecta. Ita et vir
tus obediētie non iacet in terra ut de terrenis contenta. sed per
intentionē potius erigitur ad celestia. **S**exto sicut cacumen p̄di
ctē scale immediate tangebāt celum. Ita perfecta virtus obediētie
confert in morte obediētis. cum vel statim euolet. vel post modi
cum ut p̄ri⁹ declaratum est. quasi imediatum transitum ad celeste
regnum. **D**eniq; septimo sicut dñs videbatur innixus scale. Ita
dominus quasi immediate se habet ad virtutem obediētie. sic vide
licet q̄ vel nullum. vel modicum est medium inter pfecte obediē
tem et dominum ipsum. dum moritur ad celestem gloriā suscipiē
tem. quē admodū de se dixisse videtur sanctus dauid dño loquens
Tenuisti inquit manū dexterā meā. et i voluntate tua deduxisti me.
et cum gloriā suscepisti me. **CXII. CONSIDERATIO.**

Quoddecima puella sic ait. **S**cias q̄ sicut hoīez sua inobīa de pa
radiso eiecit. ita obīa in paradisu hoīem introducet. **N**imix in
luca de xp̄o dici⁹ et discipulis. eduxit eos foras i bethaniā et eleua
tis maib⁹ suis bñdixit ill. et factū ē dū bñdicerz ill. recessit ab eis.
et ferebat̄ in celū. **E**elix quē duxit dñs i bethaniā. i. in domū obīe

nam supare potest pre alijs .q. et ipse post xpm eodem in loco ascē,
surus sic in celum. **V**tqz ad excellentissimū statum. **A**udi quantum
ad spem statum hmoi excellentissimū in domo obedientie pmeren,
di quid ostensum fuerit cuidā pīm posito in extasi. **H**ic quidem si-
cut legitur. vidit quatuor ordines hoīm ante deū. **P**rimus erat hō:
minum infirmantiū et grās deo agentiu. **S**ecundus erat eorū qui
fuerant hospitales. **T**erci⁹ eorū qui solitudinē sectātur. et non vi-
dent homines. **Q**uartus eorū qui ppter deum et obedientiā sollici-
te patribus sunt subiecti. **E**rat autem hic quartus ordo supior alijs
tribus. et maiorē gloriā pre ceteris habebat. vtens torque aurea.
et dum quereret senex quare hoc esset. rñsum est ei. qm̄ om̄s alij ha-
bent aliq̄ requiem adimplēdo pprias voluntates. quīs etiā bonis
opibus. **H**ic aut̄ om̄s volūtates suas relinquēs. tot⁹ pendet in vo-
luntate patris iubentis. **M**erito aut̄ qui sunt hmoi sup alios exaltā,
tur exemplo xpi de quo dicit apl⁹. **F**actus est obediens vsqz ad
mortem etc. ppter quod et deus exaltauit illum. et donauit illi no-
men. quod est super omne nomen.

XIII. CONSIDERACIO.

Terciadecima puella sic ait. **V**ides frater ex pcedentib⁹ q. cōtra
stari non oportet de supiorum mandatis et pceptis. verum si
oporteret nō tñ in casibus multis. **I**n casu nanqz quo papa quid p
subreptionem p̄cipit. non vult q. impleatur. testate venerabili vo-
lumine decretoꝝ. **V**n̄ et in quadā decretali ep̄la dicit papa ad quē
dam archiep̄m. **S**ut mandatū n̄m veraciter impleas. aut per tras
quare adimplere non possis. rōnabilem causam p̄tendas. quia pa-
tenter sustinebim⁹ si nō feceris. quod nobis fuerit p̄ua insinua-
tione suggestū. **R**ursuz in causa scandali potest quis a papalis mā-
dati executione excusari. papa in alia decretali ep̄la p̄ concilium
canonifata dicente. **S**i non potest ei sine scandalo p̄uidere. equani-
miter sustinemus si pro eo mandatū n̄m non dixeris exequendum.
Der hoc aut̄ verbū si nō potes. glosa ordinaria sumit argumentum
id soluz fieri posse. qd̄ comode. vel iure fit. et sine scandalo. et q. sic
ppter scandalū receditur a iure. et inducit ad hoc iura. **D**eniqz in
casu quo cōtra executionē rationabilis causa reddi potest. nō est ne-
cesse mandatū pape exequi. **V**n̄ et glosa ordinaria sup p̄missum ver-
bum equanimiter. notata dicit esse argumentū. q. mandatū supio-
ris non est necesse adimplere. vbi ratio nō adimplēdi potest reddi.
et inducit ad hoc iura. **P**ostremo in casu quo p̄hibitio p̄lati pro-
pter necessitatē rūpitur. is qui hoc vel in parte facit non culpatur.
testante hoc etiam volumine decretoꝝ.

Capitulum quartum continens consolationes sup votoꝝ ob-
ligatione.

Quarto post pmissa ad supradictā dñam solatricē accessit
et alia psona tristis. querens sup votoꝝ emissioꝝ obli-
gatione consolari. cui mox illa de suis puellis pro conso-
latione ei impendenda duas assignauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictum tristem sic ait. scio bene q̄ nōnullē
sunt in mūdo virgines et vidue etiā libēter caste uiuentē. nō
nulli sunt et viri a carnalibus delicijs abstinentes t̄pantiaz in cibis
et potibus sectantes. atq; a multis vicijs se custodientes. quibus
tñ ad hęc vel cōsimilia graue esset voto obligari. seu necessitari. **S**z
quid. Nunquit bene mouētur. Nequa q̄. Audiās in hac parte sentē-
tiam magni p̄is **Augustini**. Non inquit te vouisse peniteat. immo
gaude iam tibi nō licere quod cum tuo detrimēto licuiss̄. felix ne-
cessitas que in melioꝝa opellit. **Hec pater ille et multū bene.** Nam
et felix necessitas in carētia consistens gladij q̄ opellit ad nō interfi-
ciendū. Cur non sic et felix necessitas consistens p̄pter votū in liber-
tatis carētia que opellit ad sectandū t̄pantiam ad caste uiuen-
duz. ad abstinendū a carnalib; delicijs. ad se custodiendū a vicijs
multis. Deniq; p̄pter tria s̄m thomā aquinensem melius est aliqd
facere ex voto q̄ sine voto. Primo quia vouere est actus latrē. qui
est virtus nobilissima. quod aut impatur a virtute nobilissima. meli-
us est et magis meritoziū. Secdo qz qui vouet magis se deo subicit
q̄ ille qui non vouet. sicut qui arboꝝem dat cum fructu. q̄ qui dat
tñ fructū. **Vt anshelm; dicit Vñ et p̄mittētibus grē aguntur** Ter-
cio. quia p̄ votū voluntas immobiliter firmatur ad bonum. facere
aut aliquid ex volūtate ad bonuz firmata. hoc s̄m p̄hm in ethicis
ad p̄fectionem perinet virtutis.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Audi fr̄ illud quod cadit sub voto. vel
scitur esse bonū. vel malum. vel quale sit est dubium. **S**i dubiū
quidem. facile poterit in certum bonū omutari. **S**i bonū vero quo
nō est aliud melius. solatoria debz esse ad ip̄m implendū obliga-
tio. felici iuxta dictum sorozis mee necessitate existere que opellit
in melioꝝa. **S**i aut tristat quia aliud impossibile melius est. facile
potest eo in melius omutato tristitia cessare. Immo circa bonum et
melius. Audi patrem clareuallis. Ego inquit non arbitroz minoꝝa
vota impedire debere maioꝝa. nec deum exigere quid tanq̄ sibi p̄-
missam bonū. si pro eo melius aliquid fuerit psolutum. **E**tem vero
alicui forte debent vobis duodecim nūmos. si pro eis die consti-
tuta marcā solueret argenti. iuste irascere mini. **D**ozro si quod sub
voto cadit malū esse dinoscitur. non tristat votū. quia nō est obli-
gatorium. dicente illo psidoro. **I**n malis p̄missis rescinde fidem. **I**n
turpi voto. muta decretū. quod incaute vouisti nō facias. impia est
p̄missio. que scelere adimpletur. **D**eniq; circa id qd̄ euentu malū

fit doctores sic diffiniunt. Illud inquit quod in aliquo euentu est bonum. in aliquo malum. non obligat nisi pro euentu bono. ut vocum Iepte de quo in libro iudicum. Vnde venerabilis thomas aquinensis. quidquid inquit votum fiendum impediret. si pñs esset etiam voto facto obligationē aufert. Vnde si aliquid possibile cū vouetur. postea fiat impossibile. tollitur obligatio. **Hec ille.**

Capitulum quintum continēs consolaciones sup necessitate abstinendi a voluptatibus carnalibus. seu super restrictione a talibus.

Quinto post premissa ad dñam illam magnam consolatricem accessit et alius tristis sup restrictione a carnalibus voluptatibus querulando. at illa eidem duas de suis puellis pro consolatione deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Noui frater supra p sororem meam sufficerent te edoctum vacare carnalibus voluptatibus minime expedit. etiam si liber esses. et vltione dei non timeres. nūc vero tñ restat te consolari super abstinēdi a talibus necessitate contraria libertati. Quapropter scias q homo in hac parte suo arbitrio libere derelictus. non minus q nunc p̄dicta necessitate. imo multo amplius et grauius captus esset seu constrictus. **Vis hoc per testē scire. Audi salomonem in p̄ouerbijs. Iniquitates inquit sue capiunt impium. et finibus peccatorū suorū quisqz constringitur. Audi quoqz magnum patrem Augustinum. Suspirabam inquit ligatus nō ferro alieno. sed mea ferrea voluntate. velle meum tenebat inimicus. et inde mihi cathenā fecerat et astrinxerat me. quippe ex volūtate peruersa facta est libido. et dum seruitur libidini. facta est consuetudo. et dum consuetudini non resistitur. facta est necessitas. **Hec ille pater. Et nota hoc q dicit velle meum tenebat inimicus. sed nullus esse potest tam malus p̄latus. quin tolerabili⁹ sit q velle subditi sit in eius q in inimici potestate.****

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis homo q ab inimicis periculose captus ac ad tempus dimissus. tempore induciarum nōnunq̄ capitur denuo ab amicis. ne si primis capientibus se forsitan presentaret. deterius ei contingeret. tam in rebus q̄ etiam in persona. **Sed quid. Nunquit non om̄is carnales habens voluptates exercēdi libertatem. et si non actu captus sit. de p̄p̄quo tamen capi valens iam multotiens est censendus captus esse. quippe qd̄ parū distat. nihil distare videtur. Expedi igitur ei vt extra tale piculuz ne periculossimum incurrat laborintum ab amicis capiatur deo. sibi a carnalibus abstinendi necessitate quolibet imponēte. Quapropter summus amic⁹ tuus ip̄e deus per infirmitates forsan a carnalibus**

voluptatibus. puta febribus. vel alijs ōsimilibus te restringat. totum hoc paternum est. atq; sentiendū est esse bonum tuum etiam in presenti. **P**er hoc nempe a febre spirituali et vtiq; grauiori suppoztaris. ne scz primo frigus refrigerentis in te caritatis sentias. et calorem deinde nimium libidinis estuantis. participium quidē et principium future febris infernalis qua verabūtur impij. ppetuis proximis iterum et iterū. et sic impetuum transeundo ab aquis niuium ad calorem nimium. Deniq; et p hmoi infirmitates te ab illicitis restringentes liberaris ab infirmitate spirituali te frangente. et temptationib; subcūbente. que quidem inimica est mentalis vigoris et vniuerse virtutis. **D**oro si per religionem restringaris. atq; amicabiliter capiaris. et hoc quolibet deroget libertati. docecebunt sorores mee que secuntur de hoc nequaquā dolendum esse. sed gaudendum.

Capitulū sextum continens consolationes sup religionis ingressu. et derelictione mundi et secularis vite. et oim q̄ in seculo amantur

Sexto post pmissa ad p̄fatam dñam consolatricem accessit et alius tristis sup pmissis consolari desiderans. cui mox illa de suis puellis sex assignauit.

¶ I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** homo mūdane. Nescis q̄ mundum relinquere. est vincula euadere. vincula inq; valde periculosa. **A**udi de his vinculis magnum patrem **Augustinū**. Vincula inquit huius mundi asp̄itatem hñt veram. **I**ocunditate falsam. certū dolozē. incertam voluptatem. durum labozem. timidam quietem. rem plenam miserie. spem beatitudinis inanē. **A**udi rursum de mundi periculis eundem p̄m. **M**undus inquit iste piculosior est blandus q̄ molestus. et magis cauendus cum se illicet diligi. q̄ cum ammonet cogitq; otemm. in hoc mundo. non timere. non labozare. nō piclari impossibile est. **A**udi eundem itidem de conditionibus mundi propter pericula relinquēdi. **O** inquit amatores mundi huius. cui; rei gratia militatis. maior ne esse poterit spes vestra in mūdo. q̄ ut amici mundi sitis. **I**bi inquit nisi fragile plenu; piculis. et p quot pericula peruenitur ad maius periculum. pereāt hec omnia. et dimittamus hec vana et inania. conferamus nos ad solam inquisitionem eorum que finē non habent. vita hec misera. mozs incerta subito obrepit. et post hec negligentie supplicia luenda sunt. **D**eniq; de mundi laqueis et piculis audi patrem clareuallis. **M**undus est inquit vbi malicie plurimum. vbi sapientie modicuz. vbi omnia sunt fiscofa. omnia opta tenebris. et obfessa laqueis. vbi periclitantur anime. affligūtur corpa. **V**bi omnia vanitas et afflictio spūs

Idem quoque pater dicit. **Mundus clamat. ego deficiam. caro clamat ego inficiam. dyabolus clamat ego deceptus. Xps vero dicit. ego reficiam. Nec ille pater. quare merito mundus relinquendus est propter xpm dulcem refectionem. dicente eodem patre. Cui inquit xps incipit dulcescere. necesse est amarescere mundum.**

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O homo fac de necessitate virtutem. et relinque mundum labilem. quem in longum tenere non potes tanquam nimis instabilem. Audi ad hoc beatissimum patrem Gregorium egregie loquentem. Ecce inquit iam in seipso mundus aruit. et adhuc in nostris cordibus floret. ubique mors. ubique luctus. undique percussimur. undique amaritudine replemur. et tamen ceca mente carnalis concupiscentie eius amaritudines amamus. fugientem sequimur. labenti inhaeremus. et quia labentes retinere non possumus. cum ipso labimur quem cadentem tenemus. Nec ille pater.**

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **Relinque homo gaudenter mundum. utpote turbatum. fedum. et spinosum. Vis scire quod ob ista. id est quia talis est sic utique relinquendus. Audi magnum patrem Augustinum. Ecce inquit turbat mundus et amatur. quid si tranquillus esset. Eos molo quod hereres. qui sic amplecteris fedum. Eluces eius quod coligeres. qui a spinis non reuocas manum. Audi de his spinis etiam patrem clarenallis. Plenus est inquit mundus spinis. in terra sunt. in tua carne sunt. versari in his et minime ledi. diuine potentie est. et non virtutis nostre. Denique de spinis diuitiarum mundi. et voluptatum. sodales mee superius egregie sunt locute.**

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **O homo libenter relinque mundum quem iam esse didicisti periculosum. Relinque mundus quod etiam una tecum alijs plurimis conueniret. Dices forte Quo ergo ibimus? aut quorsum fugiemus? Eugite mundum qui potestis. vel per ingressum religionis. Audi patrem clarenallis de hoc plane intendentem. fugite mundum de medio babilonis. et saluate animas vestras. Curate ad urbes refugij. ubi possitis et de preteritis agere penitentiam. et in presenti obtinere gratiam. et futuram gloriam fiducialiter prestolari. Nec ille pater. Dices forte nonne est melius in mundo esse quam in claustrali carcere? Nequaquam falsa ista suppositione existente est enim contrarium supponendum. mundus quippe carcer est. sed claustrum uti posterius audies. paradysus.**

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **O homo pro religionis leto ingressu considera premissa pericula babilonis vite. scilicet secularis. Non te decipiat regnum mundi et ornatus seculi. de quibus a puella religionem ingrediente. vel nomine ipsius solet cantari. Regnum mundi**

et omnem ornatum seculi cōtempſi. ppter amorem domini mei ihu
xpi. Vides forſan quēpiam potentem. aut eius coniugem in multo
ornatu pcedentem atq; gloziantem. talemq; pſonā reputas felicē
Sed plane erras ut plerūq;. **A**udi de potentibus pncipibus ma-
gnum patrem **A**ugustinum. Noltri inquit pncipes cum pauperes
deliquentes publice arguant et confundāt. diuitibꝫ peiora peccā-
tibus nec nutum faciunt in quozꝫ domibus rapina paupum. dum
aliozꝫ inopiam suas vel suozꝫ diuitias faciūt. **N**ec ille. Quapro-
pter et de vxore potentis concludo q̄ magna merito in amaritudi-
ne potest viuere. et ornatum sui corporis recipe de his que miseris
paupibus auferuntur. et vagientibus in cunis infantibus subtra-
huntur. Vere vere mors in olla. mors amare voluptatis. est i olla
potētis. Immo reuera plꝫ q̄ mors. **A**udi sentētiāz tullij. Quis inq̄
dicat vtile hōiem in cōmodo alteriꝫ suū cōmodū augere. et alteriꝫ
alteri aliquid detrahere hoc est magis contra naturam q̄ mors. q̄
paupitas. q̄ dolor. nō patitur natura ut aliozꝫ spolijs nras faculta-
tes augeamus. **A**udi de hoc **ca**ssz. **D**uideat inquit illis sumere quis
bus iubemur offerre. ultra om̄s crudelitates est diuites velle fieri
de exiguitate mēdici.

CVI. CONSIDERACIO.

Sexta puella sic ait. **N**ōne legisti vel audisti q̄ filia babilonis
misera. **S**ed et miseri sunt utiq; filij huius seculi. Multo illis
melius esset religionē ingredi. q̄ in silua seculi latronē fieri. vel pi-
ratam in mari magno huius mundi. necnō etiā q̄ vxorē fieri. cuius
cunq; tyranni. quod non raro contingit secundū cursum mundi. pze-
cipue nobilibus pſonis. et tanto frequentius quāto nobiliores sūt
et potentiores. **V**is em̄ scire q̄ non solum h̄ij qui latrones dicūtur
et ut tales iudicantur. sed etiā illi qui condemnant tales. iudices
seculi sunt latrones. **A**udi **Valeriu** maximum **Q**uestum inquit erat
a socrate cur rideret. respondens ait. **V**ideo magnos latrones du-
centes paruum latronem ad suspendium. qui digniores sunt suspē-
dio. **S**acrilega inquit minuta puniuntur. sed magna in triūphis po-
nuntur. **A**udi rursus magnū patrem **A**ugustinum. **R**emota inquit
iusticia. quid sunt regna. nisi magna latrocinia. et latrocinia quid
sunt. nisi parua regna. **I**deo eleganter et veraciter **A**lexandro ma-
gno quidam pirata dꝫprehensus respondit cum ab eo interrogaret
quid sibi ut mare in festum haberet **I**lle libera voce. quid tibi inq̄
ut orbem terraꝫ. **S**ed quia ego exiguo nauigio facio. latro vocor.
quia tu magna classe impator. **N**ec ille. et nōne melior esz religio-
nis status tam viro q̄ mulieri. q̄ de latrocinijs animarum suarum
perniciem sustentari.

Capitulum septimum continens consolationes super vita clau-
strali et monastica tam monachozꝫ q̄ etiam sanctimonialium.

Sextimo post premissa accessit ad sepedictā dñam solatri-
cem p̄ncipalē etiā alia quedā p̄sona tristis sup̄ sua ad vi-
tam claustralē et monasticā obligationē solationē que-
rens. cui illa mox de suis puellis causa consolationis ei
impendendē quatuor assignauit.

LI. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait de claustrali vita et monastica. nec monac-
hus nec monialis trīstari habet. Cur enim monialis trīstaretur. que
tanq̄ sponsa xp̄o dei vnigenito desponsata est. et testate supra ne-
p̄e mea celestis regina effecta est. quod quidē cum non ob̄stet dif-
ferētia sexuum apud deum ubi s̄m apostoluz nō est masculus. neq̄
femina. etiam de aima monachi dici p̄t. **I**ndifferēter igitur loquē-
do cur p̄sona claustralis monachus vel monialis de vita monasti-
cā ducendā in claustrō trīstaretur. non facile occurrit v̄gens ratō.
p̄sertim hoc attento q̄ in claustrō sunt p̄sonē plūres in nomine xp̄i
congregate in medio quaz est xp̄s. testante ip̄o xp̄o. ubi inquit fu-
runt duo vel tres d̄gregati in nomine meo. ibi sum ego in medio eo-
rum. Quid ergo. **P**rofecto xp̄m secū h̄e. hocq̄ sp̄sione ista etiam
scire. merito valde ē solatoriū. debetq̄ esse ois tristicie exclusiū

LII. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄sonam trīstē sic ait. Quō trīstari potes de
vita claustrali. que tot d̄tra tristiciam para habes remedia. **N**i-
mirum vita claustralis vita angelica est. vita claustralis vita sine
cura est. vita claustralis ex spe quā habet admodū solatoria est
Deniq̄ vita claustralis secura p̄ter et solaciofa est. **V**is scire q̄
vita claustralis angelica est. **T**udi illustre ieronimū. quod inquit
faciunt angeli in celis. hoc faciunt monachi in terris. Quod quidē
sane intelligendū est. non de monachis extrauagabundis. sed ma-
nentibus i claustris. **V**is scire q̄ vita claustralis maxime inferior
vita sine cura est. **T**udi patre Clareuallis loquentē ad monachos
Vestri inquit curam semel nobis credidistis. quid rursus de vobis
intermittatis. **N**ec ille pater. et vere magna est cōsolatio q̄ homo i
claustrō cum bona cōscientia a cura sumpius supportatur. **V**is de-
mum scire q̄ vita claustralis ex spe quā habet admodū solatoria
est. **T**udi illū petrum **Rauenensem**. **S**pes inquit fructuum releuat
arbozem. fortemq̄ pugilem contemnere facit molestias ictuū spes
corone. tibi quoq̄ furetur grauamia claustrī. et grate seruitutis of-
ficiū. et expectatio iubilei. **N**ec ille. verum quia nuditas paup̄ta-
tis posset opponi. hinc subiungit. nudus athleta fortius dimicat.
nataoz exiit. vt fluium transeat. viatoz exoneratur a sarcinis.
vt expeditius currat. **N**ec iterū ille. et nōne apta est compatio mo-
nachi ad hęc. **E**st omnino Monachus nanq̄ a pp̄rietate rez temp-
alium denudatus. potest scuto fidei et gladio spiritus cōtra mali-
gnos spiritus se temptantes fortius dimicare. exuēs quoq̄ veterē

hominem potest de mundi huius mari magno et procelloso melius enatare. **T**urbarum etiam sarcinis exoneratus potest in via mortis sic ut bzauiū apprehendat expeditius currere. Denique vis scire quod vita claustralis secura pariter et solaciofa est. **A**udi illū innocentium tertium qui scribens curā canonico regulari plebani officium exercenti. **S**i inquit omode fieri poterit unū canonicū regularē tecū habeas ad cautelā. cuius in his que dei sunt et regularis obseruātie. tā confortio quā solacio pfruaris. **H**ec ille. quanto autē maior simul est in claustro numerus psonarū. tanto maior cautela. tantoque maius solacium. **D**ocet autem experientia quod assumptis de monasterijs et ad episcopale dignitatē promotis. nequaquam illorum cum quibus eos contingit viuere. solaciū eis tantū sapit quantum illud quod habebant vel adhuc interdū hęc possunt solacium fratrum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **N**ōne habitare in claustro merito delectatur? quod paradiso voluptatis comparatur. **A**udi petrus illum haue natem. **I**uxta inquit sententiam cordis mei si paradysus in hac vita pñci est. vel in claustro. vel in scolis est. quidquid enim extra hec duo est. plenum est anxietate. inquietitudine. amaritudine. foemidine. sollicitudine. et dolore. **A**udi quoque et p̄em clareuallis. **V**ere inquit claustrū est paradysus. hic p̄ata virentia scripturarū. **H**ic preterfluens lacrimarū vndositas. quā de purissimis affectibus amor ille eliquat. **H**ic em̄ sunt arbores. erectissimi chori sanctorū. et nulla est que nō multa fructus gaudeat obertate. **H**ic est illa sublimis mensa in qua deus et cibans et cibus. munerās et manus. offerēs et oblatum. diuina. et diuini. **H**ic digeste sunt omnipotentis diuitie. **H**ic refusa est gloria angelorum. **D**ucasne orari illos qui habitant vnus moris in domo. **V**ideas hūc sacris lectionibus intendentem. **I**llum incubentē orationibus. hunc p̄ suis excessibus lacrimantem. illum in dei laude exultantē. hunc vigilantē. illum ieiunantem. et officia pietatis sibi inuicē inuidere. nocte surgunt ad cōfitendum ei. vespere. et mane. et meridie narrant et ānunciāt eius laudē. et oīs illorum sedulitas in orbem diuini rotatur obsequij. **H**ec p̄ p̄dictus **A**d quod addendū arbitror quod ibi fructus ligni vite. ibi fructus ligni scientie boni et mali. vel forsā t̄m boni. **V**tpote eorum animis speram lune trāscendentibus. vbi nō est malū. vtpote mundū ignorantibus positum in maligno. ibi sic dulcedinis. et pinguedinis spiritus. **I**bi mala grauata estu libidinis. febricitatibus refrigeriū prestancia. **D**enique ibi omne lignum pulchri visu grāte conuersationis. et ad vescendum edificatozia recreatione suaue. **D**ostremo ibi in copia sunt flores. et fructus honoris et honestatis. **A**udi rursum p̄em clareuall. **C**laustralis inquit paradysus ad suaue spirātis austri clemētiā. quasi tot floribus austri vernat. quot virtutibus hūdat

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. De claustrali vita posses forsitan cōtrista-
ri. aut propter experientiam magni patris **Augustini**. qui prout
decretorū liber cōmemorat. ad vincencium donatistam sic scripsit.
Non sum peiores expertus q̄ qui in monasterijs defecerunt. aut pro-
pter nostram experientia qua videmus quasi in omnib⁹ monasterijs
religionē lapsam esse. ac inde pplexitatem tibi ingeri. dum ex vna
parte te male agere cogitas. si ipam religionē non ad vnguē ser-
ues. et ex parte alia grauis ceteris esse times si te aliorū moribus
non conformes. sed primum pmissorū te non debet contristare. pre-
sertim considerato q̄ defectus qui pessimos reddit in monasterijs
est in paucioribus. pfectus autem ut in pluribus quorū nonnulli
in viros optimos proficiunt. ad quorū pfectionis gradum diffici-
le est quoscūqz pertingere. nec paucorū prauitas mouere debet in
hac parte. Audi quo ad hoc rursus patrem magnum **Augustinum**
Vigilet inquit disciplina domus mee. homo sum. et inter homines
vivo. nec mihi arrogare video ut domus mea melior sit q̄m archa
noe. ubi tamen inter octo homines vnus reprob⁹ inuentus est.
Tut melior sit q̄ domus abrahę ubi dictum est. Eice ancillā et fi-
lium eius. Tut melior sit q̄ domus ysaac. cui de duobus geminis
in malachia dictum est Iacob dilexi. Esau aut odio habui. Simpli-
citer autem fateor coram domino deo nostro qui testis est mihi su-
per animā meam ex quo deo seruire cepi q̄m difficile sum expertus
meliores. q̄ qui in monasterijs pfeecerunt. **Secundū** etiam pmissorū
non debet contristare nec pplexitatē ingerere. verum poti⁹
pplexitatem tollere atqz consolari poterit dictum patris clareuall.
Qui inquit secundū regulam viuere statuerunt. et si non ad v-
nguē ut dicitur totam custodiunt. et si qua pro sui claustrī ritu. vlti-
mutant. vel ptermittunt. a regulari tamē pfectione non discedunt.
dum tamen sobrie. et iuste. et pie. p moribus viuere non desistunt.

**Capitulum octauum continens consolationes sup pprie voluntatis
carentia et abdicatione.**

Octauo post premissa ad supradictam dominā consolatri-
cem accessit et alia psona tristis ratione carentie et abdi-
cationis pprie voluntatis desiderans consolari. Cui illa
de suis puellis speciales cōsolatrices tres assignauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristem sic ait. Cur tristaris de proprie carentia
voluntatis. que grāde maluz esse predicatur. et qua cesante
homo a grandi malo preseruatur. Vis scire vtrunqz. Audi de pri-
mo p̄rem clareuall. grāde inquit malū ppria volūtas Audi quoqz
eundē p̄rem de sc̄o Cessz inqt volūtas ppria et infernus non erit.

In quem em deserviet ignis nisi in propria voluntate. Nam propria voluntas deum impugnat et adversus eum extollitur. ipsa est que paradysum spoliat infernum dicit. sanguinem christi euacuat. et ditioni dyaboli mundum subiugat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Si scires homo quantum valeret proprie voluntatis abdicatio. mirum esset si non tue alterius alicuius proponeres voluntate. Cuius inquires. Profecto haud dubium quin dei. et quin etiam patri nisi certus esses quod precipet quid iniustum. Nimirum de proponendo divinam voluntatem reddit magnus pater Augustinus huius ratione. Sic inquit homo ab humanis in divina dirigitur. cum humane voluntati divina voluntas proponitur. Hec ille. Sed quid putas. Est ne parum in divina dirigi ab humanis. Certe non est enim que sursum sunt sapere non que super terram. quod similiter sequitur ex proprie voluntatis abdicacione. Audi psalmam. Dum inquit non facis vias tuas. et non invenitur voluntas tua. tunc delectaberis super domino. et sustollam te super altitudinem terre. quasi diceret. ut nihil terrenorum quibus altum et excellens videatur te delectet. Porro de proponendo patri ut permittitur voluntatem occurrit sufficiens ratio. Quippe non solum venerabili jeronimo testante. voluntas perfecta faciendi. pro ope reputatur facti. Sed etiam testate magno patre Augustino. Quidquid vis et non potes. factum deus reputat. Nonne autem sequitur quod qui perfecte voluntati alterius suam iam subiecit. is multa et maxima quibus vix possibilis iam equivalentiam in ordine ad mercedem capiendam iam profecit. scilicet omnia que ille percipere potuit. quibus ea realiter non fecerit. nec unquam facturum sit. Itaque propriam voluntatem abdicans. habetque promptum animum voluntati dei vel alterius propter deum obediendi in omnibus. talis pro infinitis a deo remunerabitur que nunquam est facturum Audi rursus jeronimum. In lege inquit opera requiruntur. in evangelio voluntas queritur. que et si effectum non habuerit. tamen premium non amittit. Audi quoque gregorium seu verbum eius consolatorium. Non est inquit manus vacua a munere. si archa cordis plena fuerit bona voluntate. Hec ille. Et patet exemplum in abraham pro sorore meam inductum superius et deductum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Scias homo quod siue propria voluntatem abdicando immediate divinam perigas. siue tue voluntati perigas voluntatem alterius propter deum. etiam sic divinam voluntatem perigas. quippe philosophicum est propter quod unumquodque tale et illud magis ut propter quod amatum illud magis amatum est. Sed quod. Certe nulli dubium quin huius proprie voluntatis abdicatio que faciente divina voluntas frequenter actu perigitur et plus amatur. via sit ad maximum bonum hominis. Nimirum cum ex actibus frequentatis generetur habitus. via est ad habitualem tandem pariter et actualem deificacionem illam quam pulcre describit et declarat per clarevall. Oportet inquit nos in hunc affectum nunquam transire. ut quod deus omnia voluit esse propter semetipsum. sic nos quoque nec nosipos nec aliquid aliud fuisse vel esse veli.

nisi eque ppter ipsum. scz ob ipsius voluntatem solam. nō nostram
voluptatem. quod etiā in orōne quotidie postulam⁹. cum dicimus
Eiat voluntas tua. sicut in celo et in terra. sic aut affici et deificari
est. Nam quō aque stilla multo vino mixta dum vini saporem iduit
et colorem. a se tota deficere videtur. et quō ferrum ignitum et can-
dens ppria forma exutū. igni simillimū efficitur. et quō luce solis
pulsus aer in eandē luminis claritatē transformatur. Ad deo ut nō
tam illuminat⁹ q̄ ipsum lumē esse videat⁹. sic omnē tunc in sanctis
humanam affectionē quodam inefabili modo necesse erit a semet-
ip̄a liquefcere. atq; in dei penitus trāsfundi voluntatē. alioq̄n quō
deus oīa in om̄ibus erit. si i hōie de hōie quicq̄ superit. **Hec p̄ ille**

**Capitulum nonum continens consolationes religiosarū psonarum
sup pprie volūtatis amissa. libertate et obediētie iugo et necessitate**

Mono post p̄missa accessit ad dñam consolatricē etiam alia
p̄sona tristis grauata pprie volūtatis amissa libertate et
obediētie iugo et necessitate. Cui dñā illa tres de suis pu-
ellis pro consolatione sibi impendenda assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Tu qui religionē es p̄fess⁹. querela tua infi-
nuat q̄ nō tam opum tibi iniūctōrū grauitas. q̄ opandi neces-
sitas. et libertatis carētia te d̄tristat. **S**z hac de causa m̄ime d̄triste-
ris. Nempe si obediens fueris. iustumq; supioris dilexeris. nullum
iugum obediētie. nullaq; opandi necessitas te grauabit. **T**udi leo-
nem papam qui his verbis dñi. **D**iscite a me quia mitis sum et hu-
milis corde. iugum em̄ meū suauē est. et on⁹ meū leuē. Sic alludit
Nihil inquit arduū hūilibus. vel asperū mitibus. et facile omnia
p̄cepta veniūt in effectu. q̄n et gratia p̄tendit auxiliū. et obediētia
mollit impium. nec dura ibi necessitate feruitur. ubi diligitur quod
iubetur. **Hec ille.** **R**ursum sis p̄fecte obediens. et p̄mitto tibi q̄
frueris maxima libertate. **V**is hoc scire? **T**udi patrem clareuallis.
Perfecta inq̄t obediētia legerē nescit. terminis nō artatur. nec cō-
tenta est angustijs p̄fessōis. largiori volūtate fert⁹ in latitudinez
caritatis et ad om̄e qd̄ iniungit⁹. sp̄otaneo rigore liberalis alacris:
q; animi modum non considerās in infinitā libertatem extendit.
Hec pater ille.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** amice nōne optares q̄ opera tua mi-
nora alijs. deo essent maioribus gratiora. **O**ptarem inquit.
Sed quo pacto id consequaris docet fiducialiter noster aquinen-
sis. quia inquit necessitati aliqua faciendi que secundum se nō pla-
cent per votū obediētie hōmo se subicit ppter deū. **E**x hoc ip̄o ea q̄
facit sunt deo magis accepta si etiam sint minora. quia nihil hōmo
maius deo dare potest q̄ q̄ ppriam voluntatē ppter ip̄m alterius

voluntati subiciat. **V**nde in collationibus patrum dicitur. deterrimum genus monachorum esse sarrabitas qui absoluti a seniorum iugo habent libertatem agendi quod libitum fuerit. et tamen magis quam hi qui in cenobijs degunt in opibus diebus ac noctibus consumuntur. **Hec acquinensis.**

III. CONSIDERATIO.

Quercia puella sic ait. Audisti homo quid iam pro sororem meam de sarrabitis dictum sit. quod scilicet pessimum genus monachorum sunt. quorum profecto similitudinem gerunt hi qui in religionibus sunt exleges. et a ceteris legibus specialibus exemptionum seu libertatum privilegij gaudere volunt. Sed quid de his qui sine gratiarum libertatibus ceteris fratribus similiter suis superioribus humiliter obediunt. Certe illi et isti multum valde dissimiles sunt. Tu ergo si libertatibus huiusmodi non utaris. multum interest inter te et illum qui utitur eis. Ille quidem exlex clarior est forte apud homines ipsa sua libertate. tu vero apud deum et angelos clarior preciosa tua humilitate. Ille licet coram simplicibus. coram stultis. coramque paucis decoretur et gloriosus appeat libertate qua utitur faciente. eius tamen gloria eo minuitur. quo miscetur et confunditur. vana stulticia. seu stulta vanitate dum cernitur ambulare in mirabilibus super se. taceo quod ex hoc frigescit omnino a caritate. Tu vero et si humilis sis in aliorum oculis. quid cure tibi dum hoc eligis prius humilis factus in oculis proprijs. vestitus habita humilitatis. non tam solida et incorruptibili veste circumamictus. quam etiam gloriosa totaliter ab intus in fimbrijs aureis sapientialibus. scilicet cogitationibus interta tota suffocata tanquam in mediatioze tibi purpura caritatis. Insignitaque tam gemmis virtutum ceterarum quam ipsarum flosculis odoriferis. atque ipsa aurea corona glorie circa pectus pro spem certissimam firmiter adherente. nec non quasi quoddam gematum pectorale. seu quasi eternorum recordatione ex salutaribus monitis de eternis. monile tibi fabricatum imensum et prefulgidum circumdante. Sane hec omnia tanto sunt utique excellentiora. quanto virtus humilitatis magis fuerit perfecta. Proinde quemadmodum gloriosam vestem desiderans. non modo de panni specie contentatur. sed quanto in sua specie excellentior fuerit. tanto in ea veste amplius delectatur. Ita et quanto quis vana exlegum seposita libertate superioribus suis humiliter se subicit. tanto quidem de gloriosiore virtutis habitu consolari merito poterit.

Capitulum decimum continens consolationes claustralium seu in congregatione viventium super libere solitudinis carentia.

Quercio post premissa accessit ad sepe dictam dominam consolatricem etiam alius tristis conquerens se vivere in congregatione. et carere solitudinis libertate. Cui illa de suis puellam quatuor assignavit pro sua consolatione.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** homo non contristeris de eius rei carentia cuius usus defacili potest malus esse. **V**is scire cuius. **C**erte libere solitudinis iudice carentis **H**uius nanq; usus tibi potest defacili malus esse. si de numero imprudentium fueris. **A**udi illustre **senecam**. **L**ugentem inquit timentemq; custodire solemus. ne solitudine male utatur. **N**emo est ex imprudentibus qui relinqui sibi debeat. **I**llud enim quod solitudo habet commodum. est non timere iudicem. **H**ec ille. **S**ed quid. **N**uquit gaudes appetere solitudinem malam in prudentibus tanq; tibi bonam ut prudenti. **P**rofecto si hoc feceris. mori vinceris esse imprudens. atq; ita solitudinem tibi non esse pfuturam. **Q**uipe qui sibi ipsi placet maxime ut prudenti. factus homini placet.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **N**on est tristandum de eius carentia. qd ob sui periculum experti viri pater et sancti suadere non presumunt quinimo potius dissuadere. **Q**uid hoc sit iam nouisti de solitudine per illustre **senecam** virum expressimum. **S**ed et sanctus pater ille clare uallis de solitudine qrenda congregacione dimissa deo reliquens com filium. ipse ppter antiqui hostis temptationes grauius in solitudine seuietes consulere non presumit. **A**udi quid dixerit vel scripserit ad sophiam virginem. **M**alum inquit quod nemo uidet. nemo arguit. **U**bi autem non timetur reprehensor. securus accedit temptator. licentius perpetratur iniquitas. **I**n conuentu uero bona siqua agis nemo prohibet. malum autem facere si uis non licet. **S**i ergo de fatuis uirginibus es. congregacio tibi necessaria est. si de prudentibus da oleum congregacioni. **H**ec ille pater. **E**t ecce q; nec prudentem congregacionem egredi liceat. sed dicit ei potius. da oleum congregacioni. id est da consolationem impendendo oleum spiritualis leticie. uel da. id est comunica lumen quod habes in lampade.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **V**is homo scire cui liceat de monasterijs causa solitudinis egredi. **A**udi venerabile **jeronimum** pfbicem. **S**olitariam inquit uicam nunquit reprehendimus. mimes quippe quam sepe laudauimus. **S**ed de monasterijs homini uolumus egredi milites quos heremi dura rudimenta non terreat. qui speciem conuersacionis multo tpe dederunt. qui omnium fuerunt mimes ut primi omnium fierent. quos nec esuries. nec satietas aliquando superauit. qui paupertate letantur. quorum habitus. sermo. uultus. incessus. doctrina. uirtutum est. **H**ec iste venerabilis. **S**ed quid. **E**s tu ne miles talis. **P**rofecto eo non licet te de carentia solitudinis contristari. quo te non licet q; talis existas miles arbitrari.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **Q**uauis emendatis moribus pficua foret foret solitudo. cum eo tibi non solum non est appetenda. sed potius ne i te uicia exaggeretur formidanda. quo te non presumis sufficenter esse moribus emendatum. **V**is h; scire experti uiri testimonio. **A**udi **johes cassianum**

Solitudo inquit sicut nouit emendatis moribus contemplationē pu-
rissimam referare. Ita eorū qui minus emēdaci sunt. vitia non solū
feruare. verum etiam exaggerare consuevit. tam diuq; sibi patiens
et humilis quis videtur. q̄diu cōsōrtio nullius cōmiscetur. sed ad
naturam pristinam reuersurus. cum interpellauerit cuiuslibet occa-
sionis cōmotio. emergent cōfestim vitia que latebant. et velut equi
effrenes certatim ex repagulis missi. ocio longiore ad p̄niciē auri-
ge p̄rij ferocius p̄rumpunt. magisq; exercitio humano cessante ef-
frenantur vitia i nobis. nisi fuerint añ purgata. **Hec ille Cassian⁹.**

**Capitulum vndecimū cōtinent consolationes sup restrictoīne ab
egressu claustrī reclusorij celle vel heremi.**

Undecimo post p̄missa ad supradictā dominā cōsolatricem
accessit et alia p̄sona tristis p̄pter restrictionē ab egressu
claustrī reclusorij. celle. vel heremi. Cui illa domina de
suis puellis tres cōsolationis gratia deputauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur de hoc turbaris qd̄ ad vitaz tibi cōfert
si monachus sis aut sanctimonialis. Quid inquires. certe clau-
strum non egredi. **T**udi venerabilez **Jeronimū** scribentē ad rusticū
p̄out venerabili recitatur volumie decretorū. **O**lacuit inquit com-
muni nostro cōsilio vt nullus monachorū p̄o lucro terreno de mo-
nasterio exire nephādissimo ausu p̄sumat. **S**it claustrō suo cōtentus:
quia sicut piscis sine aqua caret vita. Ita sine monasterio monach⁹
Sedeat itaq; solitari⁹ et taceat. quia mūdo est mortuus. deo autē
viuit. **Hec ille pater venerandus.** **Nec** q̄ de vita monachi p̄o rōe
dicit putetur falsum. **N**on em̄ de vita loquit̄ naturali que et extra
monasterium forsitā magis appareret. s; de vita illa spiritali. de
qua et s̄m quā subiungit. quia mūdo est mortuus. deo autē viuit
De qua et ap̄l̄m paulum locutus esse memini. que sursum sunt inq̄t
sapite. non que sup̄ terram. mortui em̄ estis. sed vita v̄ra abscondita
est cum xp̄o in deo. secundū quā etiam dicit alibi. mihi viuere xp̄s
est. et mori lucrum. p̄o hoc certe lucro viuifico obtinēdo p̄mittit
dictus pater. **N**ullus monachorū p̄o lucro terreno de monasterio
exire ausu nephāndissimo p̄sumat. **N**ec opponat mihi quis de p̄e-
dicatozibus verbi dei. et de lucro eis necessario. **N**empe quantum
ad exitum. **T**udi magnū illum archiantistitē **Ambrosium.** **A**lienū
inquit a p̄dicatoze regni celestis cursitare per domos. et inuolabi-
lis hospitij iura mutare. **V**erum quantū ad lucrū necessarium p̄mit-
tit idem pater. qualis inquit debeat esse qui euāgelizare regnū dei
precipitur. p̄ceptis euāgelicis designat̄. vt subsidiij secularis ami-
nicula non requirens. fideq; tutus putet sibi quo minus ea requi-
rat. magis posse suppeterē.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad psonā ppter restrictionē ab egressu cōtrista,
tam sic ait. Dic queso cur turbaris? est ne loci arctitudo tue cā
turbationis? Siquidē hoc dcesseris errare satis ipi? marie exemplo
cōuinceris. Audi magnū p̄em **Augustinū**. Maria inquit hęc inco
lit parua nazareth menia. cui angusta quidē est domus. sed patēt
celi palacia. Hęc ille. et nōne celi palacia cum arto loco in terris
sufficere debent religiosi? quoz esse debet cōuersatio in celis. In
terris igitur religioso euagari non expedit. si inuenire ad celi pala
cia aditum querit. Audi beatissimi sumi pontificis **Gregorij** egregi
um verbum. Intentioni inquit aie si exterior euagatio clauditur.
interior secessus apitur. Nam quo ex se spargi ppter disciplinā mēs
nō pōt. eo sup se intēdere p̄ p̄fectū al̄s p̄uētū ampli? pōt. quia et
in altū crescere arbor cogitur. que p ramos distēdi. phibetur. vt cū
riuos fontis obstruim? . fluēta surgere ad supiora reuocam?. Hęc
Gregorij. et bñ p eum simile de arboze ponitur. Nam et homo ar
bozi comparatur. S; et exemplum de riuis fontis agrue additur. Nā
aqua gratie in locis p̄missis citius hauriēda inuenitur. qui vero bi
berit ex hac aqua. fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam.
Ceterū nec emendatū moribus heremū expedit egredi. s; bene
supēgredi. licet em heremus lata habeat spacia. tñ vasta sunt illa
et forsā terribilia. Quapropter audi illustris **ieronimi** cōsiliū du
dum supra p neptem meā recitatū. Infiniti inquit heremi vastitas
te terret. s; tu paradisu? mēte deambula. quotienscuq; cogitatione
ac mente illuc dscēderis. toties in heremo nō eris. Hęc ille. Si igi
tur hoeres heremi solitudinem. non p egressum. sed per supgressum
celestis queras societatis d̄solationem. ¶ Postremo noueris q nec
egredi monasterium oportet p̄o solatio. cum vt ex sororis mee di
ctis supius pariter et ex verbis illis psalmiste. ecce q̄ bonum et q̄
iocundum habitare fratres in vnum. colligi possit q̄ solacium fra
trum inter se. mundius et iocundius est omni solacō quod reperiri
potest in seculo.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Tu qui claustrum. cellam. vel reclusorium.
aut etiam heremū contendis egredi. taceo de locis huiusmōi.
Nonne velles p̄sertim sine culpa et infamia etiā in carcere p̄max
imo tpe inclusus inueniri. et stare ibi potius q̄ alibi. dumodo inte
rim continue numerarētur tibi et darentur p̄cioso margarite vel
floreni? Vellem inquires. nec tibi si negares crederetur Quid ergo?
Profecto loquēdo s̄m equiualentia. aut supeminentē continētiam
persone q̄ stare habet in claustro. reclusorio. vl heremo. aut etiā in
carcere. illi si vult quasi d̄cinue numerātur floreni. vel p̄cioso mar
garite. Nimirū quotquot habet ōonum verba mētal̄ia. vel cogita
tiones deuotas. tot s̄m equiualentia. aut supeminentē d̄cinentiam

florenos recipit. siue p̄ciosas margaritas. **N** qua quidē cōtinuatiō:
ne numerādi si extra in mundū contingeret egredi. oporteret verisi-
militer impediri. **S**ed hanc autē cōsiderationē visio facit de cuiusdam
monasterij sorozibus habita. qua vidit quedā deuota reclusa q̄ ad
singula verba matutinaz beate virginis de cuiusdam sorozis ore
cecidērūt singule margarite. sed et verba in claustrō p̄ciōse doctri-
ne margaritis compantur. **A**udi magnū p̄zem **A**ugustinū doctozē
eximium. **E**a inquit que dicūtur a nobis audite studio dissata cōsue-
re. concissa sarcire. et ea que sunt integra spūalibus margaritis or-
nare. sequitur nō margaritas vobis de paradisi patria p̄videntes.
nullā aliā in hoc seculo mercedē optam⁹ accipe. nisi vt vos patie-
ter et libenter q̄ vobis insinuātur videam⁹ audire. et h̄m vires ve-
stras opibus adimplere. **D**ixerim autē de margaritis vel florenis
methaphozice. nō q̄ res h̄mōi vel vnū solum deuote oōnis verbū
valeant adequare. sed quia exemplū de talib⁹ vtpote de reb⁹ pre-
ciosis notiozib⁹ magis est familiare. quēadmodū et saluator dixit.
neq̄ mittatis margaritas ante porcōs. vbi p̄ margaritas secreta fi-
dei denotātur. p̄pter eaz. s. p̄ciositatē. quāuis p̄ciositas illa nō ade-
quet tante rei q̄ significat valorē. **S**ed nec facit hoc floren⁹. quāuis
in eo ymago cesaris imp̄ssa sit. vel agnus dei x̄ps. **L**oco igitur tot
florenoz. aut margaritaz. ponātur tot regna. vel tot mundi. quā-
uis nec p̄ illa adequatur deuota oō. sicut nec sola dilectō. **E**sto em̄
q̄ regnū. vel mund⁹ sit in hōis substantiā. tñ dicit scriptura. si dede-
rit hō omnē substantiā dom⁹ sue p̄ dilectōe. q̄si nihīl despiciet eā.

**Capitulum duodecimū continens consolatiōnes adolecētis sup
iugo parentum. aut seniozuz quibus subditus esse debet pro condi-
tione sue etatis.**

Duodecimo post p̄missa ad dñam cōsolatricem p̄ncipalē
accessit et alius tristis rōne etatis adhuc sub iugo existēs.
et querens sup illo cōsolari. **C**ui mox illa quinq̄ de suis
puellis pro consolatione assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** adolecēs cur de meliori tuo cōtristaris.
scz de iugo cui subiceris. sine quo iugo tanq̄ lasciuus et disso-
lutus. tandem in graue iudiciū deducers. **A**udi verba ecclesia-
stes filij dauid. qui premitens hyronice et dicens. letare iuuenis
in adolecētia tua. et in bono sit cor tuum. in diebus iuuentutis
tue. et ambula in vijs cordis. et in intuitu oculoz tuoz. subiūgit.
et scito q̄ p̄ om̄ibus h̄is adducet te deus in iudiciū. sequitur. amo-
ue maliciā a carne tua. adolecētia em̄ et voluptas vana sunt.
Sane dictum iugum licet malū aliquod pene contineat. tamē rationē
magni boni habet respectu p̄dicti tremēdi iudiciij precauēdi.

quo quantū adolefcens fecundū cor suū vixerit. et in delicijs fue-
rit. tantum dabitur ei tormentum et luctus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **O** adolefcēs non tristeris. sed gaude po-
ti⁹ de iugo cui subiceris. utpote de re tibi necessaria. atq; mul-
tum pficua. **Ad** quid inquires. **P**rofecto ad doctrinā virtutū. **Ni-**
mirū quemadmodū mediāte iugo a boue maiore sūm poetam discit
arare minor. **I**ta et a seniozib⁹ virtutum studia discere habz adole-
fcens. quod quidem fit potissime mediante iugo correctionis et di-
scipline quo seniozibus tenetur subditus esse. dicente apostolo pe-
tro. **A**dolefcētes subditi estote seniozibus.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **N**escis q̄ om̄e quod paternū est. bonum est.
teste saluatore. **V**os inquit cū sitis mali nostis bona data da-
re filijs vestris. eo autē quo id quod paternum est. bonum est. **V**tq;
appetibile et amandū est. quippe oīa bonū appetūt. **S**ed quid. **C**er-
te sequitur q̄ adolefcēs nequaquā tritari habz de iugo cui subiect⁹
est. **N**am illud quidem paternū est. atq; in his plerūq; consistit de
quibus loquitur ecclesiastic⁹. **Q**ui inquit diligit filiū suū. assidu-
at illi flagella ut letetur in nouissimo suo. sequitur. mortuus est pa-
ter illius et quasi non est mortuus. similem enim reliquit sibi post-
se. non des illi potestātē in iuuentute. curua ceruicē eius in iuuentu-
tate. et tūde latera eius dum infans est. ne forte induret et nō cre-
dat tibi. **H**ec ibi. **S**ane qd̄ de paterno bono dictū est. non solū ad
eum qui pater est genitura referendū est. sed etiā ad illum qui pa-
ter est cura extendendū est. quemadmodū et ad illos qui in cōgre-
gatione p̄sunt honore. vel etate. iuxta hoc q̄ p̄missum est. **A**dole-
fcētes subditi estote seniozibus.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **O** adolefcens cum bonum sit appetibile.
cur de bono tritaris. de iugo scz utq; tibi valde bono. **A**udi
quid in trenis dixerit jeremias. **B**onū est inquit viro cum portaue-
rit iugum ab adolefcētia sua. **E**cce non dicit tm̄ q̄ bonum sit adole-
fcēti. sed hoc supponit per locum a minori. **N**am si viro quidē bo-
num est quod minus videtur inesse utiq; et adolefcēti. **V**erū q̄ vi-
ro ab adolefcētia bonum illud accedat. id est q̄ iugum discipline
non mō in adolefcētia bonum sit. sed q̄ etiam abinde deriuetur.
et secundum effectum vite disciplinate vsq; ad viri statum inclusi-
ue dīnuetur et terminetur. in cōsumatione virtutis. patet p̄pter
dispositionem in adolefcētia inchoatam. et perfecte tandē in bo-
num habitum conuersam. quemadmodū et in malo secundū poetā
Quod noua testa capit inueterata sapit.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. **O** adolescens attende scripturā que sic di-
cit. **S**ensus et cogitatio humani cordis p̄ni sunt in malum ab
adolescētia sua. adolescēs ergo corrigi indiget. ut ab huius mali
incurſione p̄seruetur. quā nimis correctōez eo min⁹ habz refuge-
re. et dignus appetere. quo a malo desiderat p̄seruari. **S**z dices for-
te. **I**n quo corrigi potero? **A**udi psalmistā de adolescēte deo sic lo-
quentem. **I**n quo corrigi adoleſcentioz viam suaz. et r̄ndet otinuo.
in custodiēdo s̄mones tuos. et puto q̄ ex h̄ijs sermonibus est p̄ci-
pue sermo ille quo saluator diciturus erat. **T**ollite iugum meū sup
vos et discite a me. quia mitis sum. et humilis corde. et inuenietis
requiē animabus v̄ris. **I**ugum em̄ meum suaue est. et onus meū leue
Itaqz adoleſcēti iugū correctionis et discipline sibi debituz eo est
portandum. quo vel est iugum dñi immediate. vel saltem iugo dñi
quod ip̄o teste suaue est subalternatū. **E**o aut̄ māsuete et humiliter
est portandū. quo portantis mansuetudo et h̄uilitas p̄sertim iuncte
caritati reddunt ip̄m suaue. nec sinūt ipsum durum esse vel asperū.
Deniqz eo est et desiderāter portandū. quo sicut p̄actum est. natū
est d̄ferre ad magnam pacem seu requiem animaz.

Capitulū tredecimū continēs d̄solationes scolaris seu discipuli
super frequentatione scole. et super disciplina seu correctione duri
seu rigidi magistri.

Quoddecimo post p̄missa accessit ad dñam d̄solatricem et
alius tristis sup frequētia scolarum et correctione rigidi
magistri petens consolari. **E**t illa p̄o consolatione eidē
impendenda tres de suis puellis deputauit.

CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** indocte et discole cur fugis scolas. cum
poti⁹ eis deberes cum desiderio appropin̄re. et causa discip-
line. et sapientie collū iugo subicere p̄ breuiter et leuiter d̄sequen-
do delectabili fine. **A**udi ecclesiasticuz verba doctoz conueniētia
pponentem. **A**ppropiate inquit ad me indocti. et cōgregate vos in
domū discipline. quid ad hec retardatis. et quid dicitis. in h̄ijs aīe
vestre sitiunt vehemēter. **A**pui os meū et locut⁹ sum. compate vo-
bis sine argēto sapiētiā. et collū v̄m subicite iugo. et suscipiat ani-
ma v̄za disciplinā. **I**n p̄ximo est em̄ inuenire eam. **V**idete oculis ve-
stris. quia modicū laboraui et inueni mihi multaz requiē. id est in-
ueni s̄m interliniarē. iocūditatē sapiētie. **H**ec ibi. et ecce quod re-
quiritur. et quod p̄mittitur et q̄ leuiter obtineatur. **R**equirit⁹ qui-
dem ab indoctis scolarib⁹ et discolis. q̄ doctoz appropiēt et con-
gregentur in domum discipline. s. in scolis. nec tardent ibi venire
p̄pter sitim aīe. qua. s. s̄m mūdi sapientem om̄s hoies naturaliter
scire desiderāt. et p̄ d̄sequēs potari aqua sapiētie compande nō ar-
gēto. s. erecte cervicis submissiōe ex aio iugo scolastice discipline

Quod vero p̄mittitur est ipsa sapientia aperto doctoris ore. id est
clare et apte tradēda p̄o delectabili fine. scz p̄o requie multa id
est p̄o iocunditate p̄ eam habēda. Porro q̄ leuiter et breuiter va-
leat obtineri ipse doctor exemplo suo insinuat. In p̄ximo inquit est
inuenire eam. videte oculis vestr̄is. quia modicū laboraui et inue-
ni mihi multam requiem.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Cur magistrum rigidum refugis. Dices
forte. quia virgis me dure verberat. Sed erras p̄orsus. Nam
inde turbaris in quo potius est attendēdus actus paterne dilecti-
onis. quēadmodum per contrariū dicit salomon in puerbijs. Qui
parcat virge odit filiū. potius igitur dicere haberes cum psalmista
Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. scz baculus pal-
matorij. et virga correctorij. Nōne hęc merito ad consolationem
esse debent et sunt puero bone indolis. utpote que fugant stulticiā.
tribuunt sapientiam. et ab inferno liberāt animā. **V**is scire q̄ vir-
ga correctōis fugat stulticiā. **A**udi salomonē. Stulticia inquit col-
ligata in corde pueri. et virga discipline fugabit eam. **V**is scire q̄
virga discipline et correctionis tribuat sapientiā. **A**udi rursus sa-
lomonē. Virga inquit atqz correctio tribuit sapientiā. puer aut̄ qui
dimittitur volūtati sue. confundit m̄rem suam. dicit m̄rem id est p̄so-
nam ad modum affectuose m̄ris respectu eius se habentē. quemad-
modū apl̄s ad illos se habuit respectu quorū actum maternum me-
thaphorice sibi ascribit dicēs. Eilioli quos itēz parturio. **V**nde p̄
m̄rem potest intelligi doctor puerū doctrine sue dmissum materno
affectu diligens. s̄m quē affectū loquens doctor ille eximius **A**u-
gustinus. **R**ogo inquit vos diligēter ea que a nobis dicuntur audi-
te. et me putate m̄rem esse animarū v̄arū. s̄ et dauid ad Ionatham.
sicut mater unicū amat filium. ita te diligebā. nec quantū ad affe-
ctum doctoris respectu discipuli obstat verberū castigatio. quēad-
modū in apocalipsi dicit̄. Ego quos amo. arguo. et castigo. **V**is
deniqz scire q̄ virga discipline et correctionis ab inferno liberat
animā. **A**udi itēz salomonem. **N**oli inquit subtrahere a puero disci-
plinam. si em̄ pcusseris eum virga. non morietur. tu virga pcutis. et
animam eius de inferno liberabis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **O** iuuenis animaduerto te errare graui-
ter in via morū. qui quasi opediendus in scolis fugis rectorē ip̄a-
rum tanq̄ te p̄ ip̄m dure vinculandū. **O** si q̄litate opedum seu suau-
tatem hm̄oi vinculoz agnosceres et virtutē. forsitan diceres cōsi-
militer cuidam cani de quo ludendo fertur. q̄ se videns ligari fars-
cimibus. cognoscēsqz horū ligaminū delectabilem qualitatem.
ligate inquit me fortiter. tam a parte ista. q̄ a parte illa. securitas
semp̄ bona est. **S**ed q̄ sectanda sit doctrina scolastica inueni bone

120.

indolis. licet aspera sapientia sit in doctis. q̄m̄q̄ suauia sint vincu-
la et compedes illius. hoc patet ecclesiastico referēte. **E**ili inquit
a iuuentute tua excipe doctrinam. sequitur. q̄ aspera est nimium sa-
pientia in doctis hominibus. et non p̄manet in illa excoꝝ. **S**equi-
tur. **I**nice pedem tuuz in opedes illius. et in torques illius collum-
tuum. subice humerum tuum et porta illam. et ne accidieris vincu-
lis eius. sequitur. et erunt ibi opedes eius in p̄tectione fortitudi-
nis. et bases virtutis. et torques illius in stola glorie. **D**ecoz em̄ vi-
te est in illa. et vincula illius alligatura salutaris. stola glorie in-
dues eam. et coronam gratulatoꝝ suppones tibi. fili si attenderis
mihi disces eam. **H**ec ibi. et nōne p̄tectio fortitudinis et bases vir-
tutis. stola glorie decoz vite. necnō alligatura salutaris. et corona
gratulationis tibi supponenda suauia. quedam sunt que in p̄missis
virtualiter consistunt. que et merito possunt te allicere. et tanq̄ conso-
latoꝝ delectare. **D**ices forte. vbi nam sunt hęc. **A**n me p̄ hęc spe-
randa decipe queris. vti fatui pueri a suis doctozibus ad alphabe-
tum citius ad discendū decipiuntur. data eis spe. q̄ in fine sint aure-
um equulum habituri. **N**equaq̄. **S**ed p̄ vnum intellige cetera. **N**ō-
ne in vita p̄nti h̄ij qui in lris proficiunt. earūq̄ studijs amoris vin-
culo alligantur. quasi opediti ne ad alia diuertant vagabundi. p̄e-
alijs cernuntur glorioſi. stola induci magistrali. taceo q̄ si eos sciē-
tia sua d̄tingat nō abuti merentur in futura gloria et honore coro-
nari. **S**z nec pueros nouiter scolis introductos p̄ dictam spem
credas oīno decipi. **N**am et ip̄i inchoāt sapiētie studium. s̄z scriptu-
ra dicit. equi eoz caro et nō spūs. cui sc̄z carni spūs insidet. regēs
eam tanq̄ equū freno rōnis. **I**n h̄mōi aut equū redundās claritas
sapientie que auro s̄m̄ excessum comparatur. ip̄m quodāmodo color-
rat aurea claritate. **S**z q̄ tandē equus est aureus. in p̄cessu hęc vir-
tute nouelle dispositōis cēseri p̄t equul⁹ aureus nouo suo accessu.

**Capitulum decimumquartum continens cōsolationes sup dure
captiuitatis detentione et vinculatione.**

Quartodecimo post p̄missa ad supradictaz dñam accessit
et alius tristis sup dure captiuitatis detentione et vincu-
latione querens consolari. cui mox illa tres de suis puel-
lis p̄o consolatione sibi impendenda assignauit.

III. CONSIDERACIO.

Prima puella ad triste illū sic ait. **N**escis hō q̄ mala que nos h̄
premunt ad deum ire opellunt. **N**ōne aut et hoc locum habz
in p̄sura dure captiuitatis qua nihil est ab extra quo cōsoleris. mi-
nus aut quo leteris. **V**tiq̄. **Q**uid ergo. **P**rofecto sequitur q̄ dum il-
la detineris accessu mentis ad deum ire opulsus. p̄sertum cum cōfes-
sione laudis vel peccati in solo deo cōsolationē habeas et leteris

quemadmodum thobiam de deo loquentem dixisse nouimus. Ego inquit in terra captiuitatis mee confitebor illi. et sequitur. Ego autem et anima mea in eo letabimur. Sed ne parum est in deo letari. Nequaquam. sed bonum huius leticie que est in deo qui bonum est infinitum dure captiuitatis malo quantitate. preponderat quodammodo infinita.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne hoc uerbum psalmiste uel quicquid audiisti. In conuertendo dominus captiuitatem sion. facti sumus sicut consolati. Tunc repletum est gaudio os nostrum. et lingua nostra exultatione. Sed et secundum magnam illam alemannum Albertum ratisponensium antiquitatem. quoniam quis de captiuitate liberatur. occurrentibus etiam alijs debitis circumstantijs licitum est chorizare. Quid ergo. Profecto pari ratione captiuitatem boni hominis gaudium singulare saltem patrie sequitur ipsius captiuitatis in ipsum diuersione. et tanto quidem maius sine proportionem. quanto distiterit captiuitatem durioris precessisse. gaudium inquam ciuicum celestis in se ipsi captiuo liberato congaudentium. quod nimirum gaudium nemo tollet ab eis. quemadmodum rursus locutus est thobias. Iherusalem inquit ciuitas dei castigauit te dominus in operibus manuum tuarum. confitere domino in bonis tuis. et benedic deum seculorum. ut reuocet ad te omnes captiuos. et gaudeas in omnia secula seculorum. et certe quanto hec mutatio dextere excelli magis est desiderabilis. tanto ipsa captiuitas homini bene disposito minus est tristabilis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo si captiuus es seu uinctus eo conuolueris quo alligatus existens. si uolueris. facile liberaberis. Quoniam modo inquires. Profecto si prouideris quod christo alligeris uinculis amoris seu caritatis quasi cathenula aureis et fortissimis. una fixa in christo subiectiue. et ad te protensa obiectiue. te seorsum inuoluentem ut obiectum amatum. Alia in te fixa subiectiue. et protensa ad christum obiectiue. ipsum. scilicet. inuoluentem ut amatissimum obiectum. Nonne hee sunt due cathenule auri purissimi sibi inuicem coherentes. de quibus mentio fit in exodo. Videtur omnino quod sint uel quasi ille. Nempe quasi cathenula aurea ab homine ad christum protensa contextitur ex multiplicatis actibus amoris tanquam circulis coordinatis. et per exclusionem interruptionis immediate diunctis. quos actus dico circulos. quippe quemadmodum secundum quendam sapientem est accedere in anima aspectum rectam reflexum in circulos. Ita et in proposito anima actu recto diligit deum. et actu reflexo cum eo quasi circulum faciente diligit se diligere deum. ex cuiusmodi circulis constituitur una cathenula caritatis seu amoris. non qualiscumque sed aurea. siue de auro ignito et probato. de quo in apocalypsi fit mentio. et hec cathenula christum inuoluit ac coheret cathenule christi hominem inuoluenti. Quid igitur mirum est quod homini in cathenulis homines christo alligantibus dixi consistere uincula caritatis. utique ipsorum hominum christo attractiua. Dicente domino in osee. Traham

eos in vinculis caritatis que quidem omniū vinculoꝝ p̄fectione
sua sunt fortissima. unde et caritatē h̄zē dicitur vinculū p̄fectionis
Quod igitur quāntum merito posset homo solari captus seu vincula-
tus. p̄feratim p̄pter fidem xp̄i per dilectionē opantez. Nempe talis
hoc ip̄o aureis cathenis fortissimis alligaretur xp̄o. cui sic alliga-
tum esse est verius in celo q̄ in terra esse. et p̄sequēs q̄ in terra ca-
ptum seu vinctum esse. non obitante si adhuc esset alicui s̄m corp̄is
substantiā alligatus. quē admodū dixit paulus. Ecce alligat⁹ ego
spiritu vado ierlm. Immo cēsendus est talis in terra nō esse. Quo in-
quies pacto aut qua cēlura. Profecto s̄m omnē facultatem. modi-
cum pro nihilo reputatur. Vñ si minimus digitus meus solus esset
in carcere. nemo p̄ hoc incarceratū me iudicaret. Sed certe secun-
dum magnū p̄m̄ Augustinū. minus est totum corp⁹ respectu aie.
q̄ sit digitus minimus respectu residui corp̄is. Censura quidē hu-
iuscemodi p̄cessisse etiam videtur dictuz illud illustis jeronimi p̄
nep̄tem meam sapius recitatū. s. infinita heremi vastitas te terret.
paradisam mente deambula. quocienscūqz cogitatione ac mente il-
luc cōscenderis. totiens in heremo non eris. Quare pari pacto co-
gitatione et auiditate in illa eterna patria d̄uersatus. cēsendus est
in terra non esse. ubi est s̄m mimā p̄tem sue substantie circūscrip⁹.

**Capitulum decimūquintum continens consolationes super incar-
ceratione.**

Quintodecimo post p̄missa ad sepe dictā d̄nam cōsolatricē
p̄cipalē etiam alius tristes querelā de sua incarcerationē
p̄duxit. Cui mox illa tres de suis puellis pro cōsolatōe
sibi impendenda deputavit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Car hō de carcere tristaris. Estimo q̄ aut
rōne penalitatis. aut rōne ofusionis. aut rōne detencionis cō-
trarie libertati. Sed nulla harū rōnum est sufficiens. aut em̄ ex de-
licto carcerez meruisti. aut iustus existēs minime deliquisti. Si for-
tassis detur p̄imum. magnum bonuz est tibi q̄ hic luis delicta. hic
te non punico. vel minus q̄ carcere incompatibiliter alibi grauius
luenda. **D**ozro si secundum detur. firmiter crede et nullatenus
dubites pro penalitate indebita habebis delicias. Nimirum sicut
de babilone dictum est. quāntum in delicijs fuit. tantum date illi tor-
mentum et luctuz. loquēdo scz de tanto non secundū equalitatem
quantitatis. s̄ p̄portōis. cū eodē verboꝝ in contextu p̄mittatur po-
culo quo miscuit nobis miscere illi duplū. Ita et ecōtra de iusto est
fenciendum. q̄ si in torm̄tis fuerit seu penalitatibus. hoc ei iusto dei
iudicio p̄ delicias s̄m p̄portōnē d̄s̄lem recōpēsādū erit. an nō de⁹

ita est pronus ad dandū delicias post penālitates. sicut ad dandū
tormenta post delicias. ¶ Rursum iustus pro confusione carceris
laudes habebit et solacia societatis. De laudib⁹ quidem superius
soroz mea verbū magni patris **Augustini** recitauit sic dicētis. Nō
ita laudamus ioseph cum frumentū distribuebat. sicut cū carcerem
habitabat. Desolatio vero societatis multis in locis patet. Iustus
nanq; incarceratus petz p̄cipē ap̄loz sociū habz. Nam petz
quidē seruabatur in carcere. Item sociū habet paulū qui dicit se fu
isse in carceribus abundāti⁹. Sociū habz iohannē baptistam quo
maior nō surrexerat inter natos mulierum. Nam misit herodes rex
manus ac tenuit iohē. et vixit eum in carcerē. Socios habz plu
rimos qui fuerūt ludibria et verbera expti. insup et vincula et car
ceres quibus dignus non erat mundus. Sociam habz **Agatam** in
carcerem trusam. que letissime et gloziāter ibat ad carcerē quasi ad
epulas inuitata. Sociam habet **katherinā**. **margaretā**. ac infinitam
sanctoz et sanctaz multitudinē. ¶ Deniq; iustus pro detentione
carceris. libertatē habz celestis deambulatōnis. de qua p̄ sorozem
meā prius patuit. Vñ queāmodū ad quendā ait illustis **jeronim⁹**
Infinita heremi vastitas te terret. s; tu paradysum mente deambula.
quocienscūq; cogitatione ac mente illuc ascenderis. totiens in he
remo non eris. Ita et ego dicere possum pari pacto. Si carcer te ter
ret. paradysuz mēte deambula. quocienscūq; cogitatione ac mēte il
luc ascenderis. totiens in carcere non eris.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne magna ē incarcerati glozia si hoc
xps quod boni vel mali fit p̄sone incarcerate. sue ascribit p̄so
ne. Est oino. Sed quid. Profecto qd̄ incarceatis boni vel mali fit:
hoc xps sue p̄sone ascribit. Audi de bono ip̄m xpm loquentem. In
carcere inquit eram. et venistis ad me. Amen dico vobis q̄d̄ iu feci
stis vni ex his fr̄ibus meis minimis. mihi fecistis. Audi rursum de
malo. In carcere inquit eram. et nō visitastis me. Amē dico vobis
q̄d̄ iu non fecistis vni de minoribus his. nec mihi fecistis.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nōne multi eligerent esse potius in carce
re cum amica dilectā multiplicib⁹ gratijs dotata: q̄ esse extra
carcerē et carere tali amica. Vtiq;. Sed quid. Profecto iustus si in
carcere fuerit. amicā secum habebit. Qualē inquires. certe grotiosis
simā. utpote speciosam et forma amabile. generosam. locupletem.
sensatam. virtuosam. multa scientē. letam et solaciosam. atq; dele
ctabilem. Dices forte. que nam est ista. certe ipsa sapientia. ¶ Vis
scire q̄ illa forme sit amabilis et speciosa. Audi scripturam de ipsa
loquentem. Hec est inquit speciosior sole. et sup̄ omnē dispositionem
stellarum. et sequitur. Hanc amaui et exquisiui a iuuetute mea. et
quesiui sp̄saz mihi eam assumere. et amator fact⁹ sum forme illi⁹

Vis scire q̄ generosa sit. Audi qđ post predicta sequitur. genero-
sitate illius gloriatur deuberniū hñs dei. sed et oim dñs dilexit
eam. **V**is scire q̄ ditissima sit. Audi ulterius quod sequitur. Si diui-
tie appetuntur. quid sapientia locupletius. **V**is scire q̄ sensata sit.
Audi quod sequitur. Si sensus opatur. quis horū que sunt magis q̄
illa est artifex. **V**is scire q̄ virtuosa sit. Audi quod sequitur. labores
hmōi magnas habēt virtutes. Sobrietatē em̄ et sapientiam docet.
et iustitiam et virtutē. quibus vtilius nihil est in vita hominibus
Vis scire q̄ multa sciēs sit. Audi quod sequitur. Si multitudinē sci-
entie desiderat quis. scit p̄terita. et de futuris estimat. scit versutias
sermonū. et dissolutiones argumentorū. signa et mōstra scit anteq̄
fiant. et euentus tempum et seculorū. **V**is scire q̄ solaciofa et leta
sit. Audi quod sequitur. non habz amaritudinē duerfatio illi. nec
redium dñictus illius. sed leticiā et gaudiū. **V**is scire q̄ delecta-
bilis amica sit. Audi qđ sequitur. In amicitia illi delectatō bona
Doro si vis scire q̄ iustus si in carcere fuerit amicā hāc secū ha-
bebit. Audi quod post plura sequitur. Hec venditū iustū non derel-
iquit. sed a peccatoribus liberavit eum. descenditqz in foueam cū
illo. et in vinculis non dereliquit illum.

Capitulum sedecimum continens cōsolationes sup captiuitate
morali qua quis ab aliqua p̄sona captus est excessiuo amore egritu-
dinem inducente.

Extrodecimo post premissa ad supradictā dominam p̄inci-
palem cōsolatricem etiam alia p̄sona tristis grauata excel-
su amoris accessit gratia inueniēde cōsolationis. Cui ip̄a
mor eiusdem rei gratia quatuor ydoneas ad cōsolandū
de suis puellis adiunxit. **C. I. CONSIDERATIO.**

Prima puella sic ait. Cur queris sup amore excessiuo cōsolari.
Talis quidē amor malus existens. non solum pene sed malum
culpe includens. per se loquēdo non recipit cōsolationem. quippe
nullū in eo bonū est attēdere. quod malū ei perfectē excusare qat.
q̄uis inde bonum aliqd̄ saltem p̄ accidens trahi valeat. nō em̄ sūt
facienda mala ut inde eueniant quecūqz bona. Verūtamen hac in
materia locum habet cōsolationis secundum quid. vel per accidens.
puta si amor hmōi sit occasio boni. Est autē bene occasio boni etiaz
magni. Nimirū in habētibus symbolum facilior est transitus. quē
admodum igitur qñqz amor aliquorum spiritualis transit in carna-
lem. cōtra quos inuehitur apl's dicens. cum spiritu cepitis. nūc car-
ne cōsumamini. Ita et econuerso nōnunq̄ carnalis amor transit in
spiritualem. Quo pacto. certe p̄pter symbolicas condiciones rerū
vtroqz amore spirituali sez et carnali amatarum. puta p̄pter symbo-
lum pulcritudinis fidelitatis. et ardentis dilectionis. Si em̄ i ami-
co te delectat ip̄ius pulcritudo delectabilis. Audi magnā patrem

Augustinum. Nihil inquit inuenies delectabilius deo. nihil illo
pulcius. nihil illo lucidius. Sed forte dices nō possam ipm sicut
hoiem oculis intueri. Audi eundē magnū p̄em. Si inquit queram
a te quare amas. r̄nsurus es mihi. homo est fidelis. ergo fidē amas
Si fidē amas. quib⁹ oculis videtur fides. ipsis oculis videtur de⁹
Rursam igitur si te in amico delectat ipius fidelitas. scito q̄ deus
fidelissimus est. Immo dicit scriptura. Maledictus homo qui confi-
dit in homine. et ponit carnē brachiū suum. et sequitur. Benedict⁹
vir qui cōfidit in dño. et erit dñs fiducia eius. S; hec non essent nisi
quia et siquid fidelitatis sit in hoie: tñ illa diminuta et pene nulla
est respectu fidelitatis dei. qui anthonomatice vocatur in apocali-
psi fidelis et verax. S; nōne et alia scriptura dicit. Deus fidelis et
absq; vlla iniquitate. et fidelis dñs in omib⁹ verbis suis. De quo
et paulus dixit. Fidelis est deus qui non patietur vos temptari su-
pra id quod potestis. S; faciet cum temptatione p̄uentū. vt possi-
tis sustinere. Demū si te delectet in amico ardens ipsius amor. p̄o-
fecto amor dei te p̄ueniens. et ita ad se reamandū te puocās. omēz
carnalis amoris te puocātis ardorē excedit. Audi ioh̄em os aureū
Nemo inquit amator carnaliū. et si sit supra modū insaniens ita
exardescere pōt in amorē dilecte sue. quēadmodū deus effūditur
in amore animarū n̄arum. Hac autē habita cōsideratione homo qui
in hoc delectatur q̄ carnali amore ardentē diligitur. atq; p̄pter
hoc ardētē diligit. facile de hoc trāsit amore in amorē sp̄ualem.
quo deū se ardentissime diligit. ip̄e sic puocat⁹ deū viceuersa co-
opante gratia multo ardentius diligit. qm̄ ante carnaliter dilex-
it creaturā. Gratia quippe testante magno **Ambrosio.** vehemētior
est ad diligendum q̄ natura. In hoc igitur s̄m quid et p̄ accidens
felix culpa carnalis amoris. atq; eodem modo cōsolatoria. quo p̄o-
pter symbolicas cōditiones p̄dictas v̄l cōsimiles. natus est carnalis
amor trāfire in sp̄ituale et diuinū. **¶** Postremo iste transitus fa-
cilior est p̄opter symbolum nonnulorum modorum exhibitionis
intimissimorū se tenentiū ex p̄te amātis amore carnali. qui etiā vel
magis amātū conueniūt amore sp̄ituale. Ita vt nōnunq̄ dicatur q̄
amico bene se sciuit exhibere q̄ dilexit amore carnali. is se xp̄o scit
intim⁹ exhibere amore sp̄uali q̄ ille qui sine affectione fuerat. et
nunq̄ in se carnalis amoris affectionē est exptus.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne vel q̄nq; gustasti qm̄ suavis est do-
minus. ac nouisti. q̄ gustato sp̄itu desipit ois caro. Hoc autē
p̄cto tanq̄ de re insipida et nauseaz generāte facile sequitur odi-
um p̄sone carnaliter amate seu dilecte. et ipius carnalis amoris.
odiu inq̄ etiā valde intensum. Nōne em̄ legisti qualiter amon fili-
us dauid sororē suā thamar speciosissimā adamauerit. ita vt p̄pter
amorz eius egrotaret. quā tñ postq̄ eam oppresserat et cubauerat

cum ipsa exosam habuit magno odio nimis. ita ut maius esset odiū quo oderat eam. amore quo ante dillexerat. quam idcirco a se expulit et de cubili per ministrū suum eiecit. nec tamen legitur quod hoc odium gustato spiritu sit secutum. quanto igitur facilius gustato spiritu sequitur intensum odium carnalis amoris. Ex hoc autem odio facile ulterius sequitur quod is qui prius carnali amori fuit deditus. vehementius dicitur de ipso amore perhabito. et vniuersaliter de peccatis. et per consequens maiori resurgit in gratia quam si nunquam antea personam aliquam adamasset. ac deinde praeuia maiori gratia sequitur perfectio gloriae eternaliter duratura. Quid igitur? Nonne in hoc perfectu gratiae et gloriae consistit consolatio. consistit quidem et non modica. Sed quam homini profectus causa per se non est carnalis amor. qui tamen est occasio. Idcirco gaudeas precise de profectu. de carnali autem amore quous sit eius occasio. tamen tanquam de defectu et peccato semper doleas. quae tamen dolorē consolatio de profectu tibi plurimum mitigabit.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Karissime circa defectum non modicam tribuit consolationem ipsius defectus efficax et facile remedium. Tali autem remedio defectus amoris heresos non caret. Nimirum quod remediabile malum sit amor talis quod et cito remediari possit. patet primo exemplariter in amore prius per sororem meam recitato. quo scilicet amon thamar admauit. qui pulchritudine eius non obstante mox in maximum odium est conuersus. De facili namque detestabilis aliqua conditio mulieris vel ipsius amoris carnalis. vincit bonum pulchritudinis. et perfecto odio extinguit ardorem talis amoris. Secundo patet ex hoc quod si non esset remediabile malum. magnus ille poeta cuiuslibet librum facere de amoris remedio minime presumpsisset. In hoc quidem libro amator amatam fugere docetur. eo quod personam cuius amore quis captus est fugere principale esse remedium iudicatur. Nimirum hecine captiuitas per separationem personarum ab inuicem. siue per fugam optime fugatur. quippe pro uerbo dici solet. quod procul est ab oculis. procul est a corde. Docet autem et hoc experientia. cuius enim absentiam hodie tolero. cras et post cras melius et melius. et tandem optime tolerabo.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nunquit frater per ea que iam dicta sunt dilucide intellexisti quod captum esse amore heresos est malum remediabile. Intellexi inquit. Sed nunc amplius et profundius hoc intelligas. atque idcirco eo amplius consoleris. Nimirum quando quis periculose captus est ab inimicis. captiuitatis huius remedium est si denuo et fortius capitur et cathenatur. seu tenetur ab amicis. ne se valeat primis capientibus presentare. Sed quid.

Nōne is qui amore hereos mulierē aliq̄ diligit. p̄sertim illa suis
hoc fallacijs p̄curante. est quasi ab ea cap̄t̄. vnde salomon in p̄o
uerbijs. **M**ulier inquit p̄ciosam viri aīam capit. **S**ed quō cap̄t̄ est
ab ea. **C**erte quātum ad effectum incendij et pestifere cōtagionis.
atq; mortifere amaritudinis et dyabolice deceptionis. captus ē ab
ea tanq̄ ab inimica. eo quidem q̄ omnia eius verba. et facta. habi
tus. gestus. et incessus h̄mōi. suo captiuo inimicantur. **N**onne hoc
verum est quantū ad effectum incēdij et pestifere cōtagionis. cum
postq̄ dixit salomon. mulier p̄ciosam viri animā capit. subiūgat di
cens. **N**ūquid potest homo abscondere ignem in sinu suo. vt vesti
menta illius non ardent. aut ambulare sup̄ p̄rnas et non oburen
tur plante eius. **S**ic qui ingreditur ad mulierē p̄xiui sui. non erit
mundus cum tetigerit eam. **N**onne illa captiuo suo seu capiēdo
inimicatur effectū mortifere amaritudinis. **C**erte sic. **I**ta q̄ ab ip̄o
verbo quo se dicit amare non dulcedo finaliter. sed amaritudo des
cendit. quia a suo amare per effectuum deriuationē. fit amara. ea
p̄pter rursū audi salomonē. fili inquit ne intenderis fallacie mus
lieris. **E**auus em̄ distillans labia meretricis. et nitidius oleo gut
tur eius. nouissima autē illi? amara quasi absinthiū. et acuta quasi
gladius biceps. pedes ei? descendūt in mortē. et ad inferos gres
sus illius penetrāt. per semitam vite non ambulauit **V**agi sūt gres
sus eius et inuestigabiles. nunc ergo fili mi longe fac ab ea viam
tuā. et ne appropies foribus domus eius. **H**ec ille. qui et alibi sic
dicit. **I**nueni amariorē morte mulierem. que laqueus venatorum
est. et sagena cor eius. vincula sunt man? illi? qui placet deo effu
giet illam. qui autem peccator est capietur ab illa. **N**onne autem
captiuo suo etiā inimicatur effectū dyabolice deceptionis. **C**erte
sic. **A**udi adhuc semel salomonē de muliere extranea et aliena lo
quentem. **V**erba inquit sua facit dulcia. **D**e fenestra domus mee p̄
cancellos p̄speri. et video paruulos. et considero recordez iuue
nem. qui transit per plateas iuxta angulum. et p̄pe viam domus il
lius graditur in obscuro. ad uesperāte die in noctis tenebris et ca
ligine. et ecce mulier occurrit illi ornata meretricio. p̄parata ad
decipiendas animas. garrula et vaga. nec valens in domo cōsistere
pedibus suis. nunc foris autem in plateis. nūc iuxta angulos in
fidians. apprehensumq; deosculatur iuuenem. et p̄. caci vultu blā
ditur dicens. **V**ictimās p̄ salute deuoui. hodie reddidi vota mea.
Idcirco egressa sum iu occursum tuum. desiderans te videre et repi
Intexui funibus lectulū meum. stravi tapetibus pictis ex egipto.
aspersi cubile meum. mirra. aloe. et cynamomo. **V**eni inebriemur
vberibus. et fruamur cupitis amplexib? donec illucescat dies. **N**ō
est vir in domo sua. abiit via longissima. saculum pecunie secum tu
lit. in die plene lune reuersurus est in domum suam. **I**rretrahit eum
multis sermonibus. et blandicijs labiozum. protrahit illum. statim

eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, et quasi agnus lasciu-
ens, et ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sa-
gitta iecur eius, velut si avis festinet ad laqueum, et nescit, quod de peri-
culo anime eius agitur. nunc ergo fili mi. Audi me et attende verba
oris mei, ne abstrahatur in visis illius mens tua, nec decipiaris se-
mitis eius, multos enim vulneratos deiecit, et fortissimi quique inter-
fecti sunt ab ea. **V**ie inferi domus eius, penetrantes in interiora mor-
tis. **V**er persona stulta sic ad vincula tracta et capta tanquam ab ini-
micis, denuo capi poterit tanquam ab amicis, et a prioris captiuitate li-
berari. **Q**uid inquires? Certe per aliquid quod fortis est sagittis amo-
ris, et vinculis mulieris. Nempe si hac in parte viuo et rege fortis-
sis fortiores sint mulieres. **H**oc tamen non obstat. Nam teste scriptura
Super omnia vincit veritas, scilicet veritas fidei que secundum apostolum per caritatem
operatur. **V**nde et iohannes dicens. Si quis diligit mundum non est ca-
ritas patris in eo, quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, et
concupiscentia oculorum, et superbia vite. **P**ostmodum subiungit. **N**ec est
victoria que vincit mundum, fides vestra. **H**inc est etiam quod cum quan-
tum ad concupiscentiam carnis existentis in mundo venerabilis quidam
pater dixerit, mulier arma dyaboli. **A**postolus petrus docens ei re-
sistere. **A**dversarius inquit vester dyabolus circuit querens quem de-
uoret, scilicet ore vulue, aut vero ore mulieris libidinose, cui resistite for-
tes in fide, sed non solum ut paulus ait. **S**umetes scutum fidei quo pos-
sit omnia tela nequissimi ignea extinguere, ne, scilicet, ut permittitur tran-
sfigat sagitta iecur hominis. **S**ed etiam ne ut stultus ad vincula tractus ca-
ptus maneat periturus, fortiori vinculo fidei capiat, quatenus per hoc
de prioribus mulieris vinculis liberetur. **Q**uemadmodum enim legitur
de sampson quod vincula quibus eum dalida vinxerat ita rupit quo-
modo si rumpat quis filum de stappa tortum, vel quasi fila telarum
Ita is qui captus amore mulieris quem, scilicet, mulier velut altera dalida
ligaminibus suis vinxit, per fidem illuminat, ac per hoc fortiori ipsum vi-
culo amicabiliter capit, est velut alter sampson, sol fortis, aut illu-
minans interpretatus, qui taliter capti priora vincula dissipat, quomodo
sol illuminans nebulas dissipat densitatem. **N**ec mirum quod priora vici-
ula vincit veritas fidei per caritatem seu dilectionem operantis. **I**n horum
siquidem fidei, scilicet, et caritatis operibus consistunt fortissima vincula. **N**on
forte est opus fidei, de qua dixit saluator discipulis, si habueritis
fidem sicut granum synapis dicetis monti huic transi hinc, et transibit,
et nihil impossibile erit vobis. **S**ed et in caritatis opere vinculum
fortissimum est attendere, de cuius fortitudine loquens hugo ille
regularis. **Q**ui inquit caritas quam magnum est vinculum tuum, quo etiam
deus ligari potuit, sed in columna flagellandus, ad quam ipsum tenere nul-
lum aliud vinculum potuisset si caritatis vinculum defuisset. **E**idei
itaque et caritatis opera sibi inuicem in fide per caritatem operante
coherentia, apte possunt intelligi in cathenis illis supra memoratis

de quibus dicitur in exodo. **F**acies duas cathenulas auri purissimi sibi inuicem coherentes. et hoc ibi patet de caritatis operibus per ordinarium apparatus. bene inquit opus caritatis per cathenulas aureas significatur. quia sicut cathenula ex purissimis auri virgulis contextitur. Ita caritas ex multipharia virtutum operatione perficitur. quas virgulas apostolus exponens ait. caritas patiens est. benigna est. et cetera. **H**ec autem cathenula coheret cathene fidei. ex ipsius fidei articulis in symbolo coordinatis. **T**unc ex illis que ex eis consequentialiter inferuntur constitute. que et ipsa aurea est. et plus quam aurea in valore. dicente petro apostolo. Probatio fidei vestre multo preciosior auro quod per ignem probatur. **N**one igitur liquido patet quod captus amore hereos mulieris secundum predicta quamuis amabiliter. tamen fortius capi potest et ligari ut ruptis vinculis mulieris ipsam euadat. Huius etiam possibilitatem euasionis salomon asserens postquam de mala muliere. quod laqueus venatorum est et sagena cor eius. et quod vincula sunt manus illius premississet. subiunxit. qui placet deo effugiet illam. qui autem peccator est capietur ab illa. **R**emedium igitur contra eius capturam est de peccatis conteri et deo placere. **S**ed quid. Profecto constat quod predicta fidei et caritatis vincula hominem deo alligantia peccatum excludunt. sed quod etiam ut ipse homo deo placeat operentur. **D**e hoc sunt certa testimonia. **A**udi quantum ad opus caritatis ipsum dominum loquentem. **E**go inquit diligentes me diligo. **D**e huius autem signo per effectum. **A**udi apostolum. **O**culus inquit non vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. que preparauit deus his qui diligunt illum. **D**ozro quantum ad fidem dicitur in ecclesiastico. **B**eneplacitum est illi fides. et huius signum placentie est. quod discurrendo per scripturas patet deum circa multos fecisse maxima quod tanquam cause eorum fidei ascribebat. **S**ed et sine fide impossibile est deo placere.

Capitulum decimumseptimum continens consolationes super ligatione maleficij.

Decimoseptimo post premissa ad supradictam dominam consolatricem accessit et alius tristis maleficiatus querens consolationem. cui mox ipsa ad consolandum eum de suis puellis duas deputauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hominem istum sic ait. **O** homo si maleficio es ligatus. ita ut amore cuiusvis persone captus sis. consolationem ex his queras. que circa amore hereos sunt premissa. **S**ive autem ad odium cuiusque persone. siue ad amorem maleficio sis ligatus

viriliter resistas dyabolo. et consolationi tibi sit quod dudū supra
neptis mea. Iohem os aureum dixisse cōmemorauit. In primis inq̄t
grauis et insuferibilis est impetus dyaboli. quē si quis forti animo
sustinuerit. In secundo inueniet eum infirmiozem quanto em̄ plus
percussus fuerit magis refrigescit et deficit. Hec ille. Qui rursus de
dyabolo xpm̄ temptate loquens. Non inquit impulit. non tetigit.
sed tantum dixit mitte te deorsum. ut intelligam⁹ quod qui obedit
dyabolo. ip̄e se disponit. Dyabol⁹ em̄ suggerere potest. cogere nō
potest. Quāta est hec consolatio. ad tanti nanq; viri auctoritatē se-
quitur dyabolū non posse cogere ad inordinate quēpiam amandū
vel odiendum. Si igitur amor aut odium insit etiam habitualiter.
sicut per actus generaliter habitus. ita etiam cessantibus actibus.
tandē cessat habitus tam odij q̄ amoris. Quid ergo. Profecto dum
quis ab obiectis utriusq; act⁹ elongatur ipsorū. venit in obliuionē.
et tunc cessabunt actus. igitur desequēter dum contra suggestionem
dyaboli virili hominis resistentia et gratia dei coopante iam debi-
litati ac deficientis actus odij et amoris ad quos cogere nō potest
per elongationē ab obiectis cessant. etiam habitus cessat utri-
usq;. et sic homo a maleficio auxilio dyaboli pcurato reformatur.
et hec quidē reformationis ei⁹ possibilitas pōt ip̄m merito desolari

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad aliud quōdam maleficij genus atēdens sic
ait. O homo forsā alio modo q̄ p̄dicto maleficiatus existis.
faciente scz maleficio q̄ diugem cognoscere. et plem generare non
possis. qd̄ deo p̄mittēte p̄ subtractionē corp̄alis materie ad actum
coniugalem. seu decubitus maritalem requisite. magis est q̄ actus
odij vel amoris in ip̄ius dyaboli potestate. Sed nec sic relinquen-
dus es sine desolatione. Est nanq; de remedio cuiusdam archiani-
sticis salubre desiliū in decretorū venerabili volumie recitatum. Si
inquit p̄ forciarias atq; maleficas occulto s; nunq̄ iniusto iudicio
deo p̄mittēte et dyabolo p̄parāte decubitus non sequitur. s. post cō-
tractum matrimoniū. hortandi sunt quibus ista eueniunt. ut corde
contrito. et spiritu humiliato. et sacerdotibus de omnib⁹ peccatis
suis puram desessionem faciāt. et p̄fulis lacrimis. et largiorib⁹ ele-
mosinis. et orōnib⁹. atq; ieiunijs dño satisfaciāt. et p̄ exorcismos.
ac cetera ecclesiastice medicine munia ministris ecclesie tales q̄n-
tum anuerit dñs qui abimelech ac domū eius abrahe orōnibus sa-
nauit sanare pcurēt. Q; si forte sanari non poterūt. separi valebūt
Hec ille pater. et nōne taliter maleficiatus cōsolabitur. q̄n quod cū
prima diuge habere nō p̄ualet. sepatus ab ea pōt cōsequi p̄ scdam
Q; si forte maleficio. Factum est ut ipse maleficiatus p̄petuo ma-
neat impotens quo ad omnes vel alias p̄pter p̄petuū maleficio
contracto matrimonio supueniens non possit transire ad scdam. re-
stat nihilomin⁹ p̄ ip̄i⁹ desolatione nō modica q̄ p̄ plis infortunij

aut per eius quenq̄ in moribus vel natura defectum. non poterit
vnq̄ contristari. quinimo potius de hoc contrariū videns in alijs
plurimum consolari q̄ ab om̄i posteritatis sollicitudine supporta-
tur. Ad hec quidem magnifice conferunt illa que per neprem meā
superius de p̄olis carentia sunt notata.

Capitulum decimū octauum continens cōsolationes super vincu-
lo matrimonij ex diuersis causis onerosi.

Decimooctauo post p̄missa ad dominā cōsolatricem sepe-
dictam accessit et alius tristis querens cōsolationē reci-
pere sup̄ matrimonio oneroso. cui mox illa pro cōsolati-
one sibi impendenda sex de suis puellis gnatas cōsola-
ri deputauit.

CI. CONSIDERATIO.

Prima puella ad tristem illum sic ait. Est ne tibi matrimoniū ex
eo onerosum q̄ non potes cum vxore virgine carnaliter copu-
lari. posses aut̄ cum corrupta. Est forsan inquires. Sed hoc pro cōso-
latione tibi sit q̄ hoc in potētia malum est remediabile. Nempe se-
cundū thomam aquinēsem in hoc casu medicinaliter aliquo instru-
mento possent claustra pudoris frangi. nec esset hoc contra naturā.
quia non fieret ad delectationē. sed ad medicamentū. Huius rei te-
stis est etiam magnus ille barbarus albertus quondā ratisponen-
siam ep̄s qui similiter idem dicit. Intelligendum tamen est hoc de
medicamento qd̄ pōt sine corporali piculo adhiberi. Aliter inter te et
illā virginē nullū a p̄ncipio poterat cōtrahi m̄rimoniū. nec illa p̄t
cogi ad incisionē sustinendū cum mortis piculū timeat. S; nec co-
gi pōt q̄ ex̄neū vix admittēdo se tibi reddat ydoneaz p̄ frequentē
illius vsum. Hoc igitur onus m̄rimonij vel cessare poterit p̄ dictuz
medicamentū. vel si hoc sit impossibile. separi poteritis tu et ipsa. et
alijs diungi. In quo quidē casu v̄ sic cōsolaberis q̄ hoc qd̄ p̄ma cō-
iuge virgine nō puales. sepat̄ ab ea p̄ viduā q̄ a pozī viro suo cor-
rupta ē. nouo m̄rimonio cōsequi potes.

CH. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Est ne tibi m̄rimoniū ex eo onerosum q̄
moueris quidē ad pulcrā. s; ad turpē quā duxisti cōcupiscentia
nō moueris. Est forsan inquires. S; hoc in casu dixisse noueris tho-
mam aquinēsem. q̄ h̄mōi abhōiatio mulieris nō est causa naturalis
s; accidētalis extrinseca. et ideo de ea est idē iudiciū. qd̄ de malefi-
cio. Prefatus etiā Albertus p̄ cōsolatōe viri dicit in hoc casu q̄ mo-
nēda est mulier q̄ mūdicia et ornatu et affabilitate se viro amabi-
lem exhibeat. et ip̄e vir monēdus ē q̄ causas excogitet quib; ama-
bilior femina efficiat. et si hoc nō p̄dest. videt̄ esse sile maleficio.
et ideo separi possunt et alijs diungi. Hec Albertus. Quid ergo. Pro-
fecto hoc onus m̄rimonij vel cessare poterit p̄ abhōinatōis mulie-
ris aliquale remediū s; p̄ fatū Albertū. vel si hoc non poterit. res-
tabit cōsolatio que circa maleficiū prout prius p̄ sorozem meam
deductum est locum habet.

CH. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Est ne tibi m̄rimonium onerosum ratione inuirtuose vxoris. Est forsan inquires. S; erras oino tali diuge tibi ad virtutis exercitiū plurimū dferēte. et ecōuerso muliere pulcra et affabili simulq; dotata virtutib; te forsan de facili effemiatum faciente. Quod ergo in diuge oneri deputas. hoc te in viri statu dferuans. cedit tibi quasi plurimū ad honozē. An non poti; eligis in teip̄o virtutē retinere virilis aīmi fortitudine conseruata. q̄ in diuge tua virtutē esse. p̄cipue addita pulcritudie te effemiantē.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Credo frater q̄ onus m̄rimonij ad corporalem turpitudinē mulieris dcipe nō valentis. vel mortuos parientis. vel in loco mingētis. vel fetidū anhelitum. vel lepram. vel quēcunq; defectū alium qui vt ista secunduz doctozes redditioni debita. et p̄ dsequens m̄rimonio non repugnat. habentis. extendis. Quod si ita est. nihil dubites. quin et in his possis d̄solationē repire. Nempe generalis p̄ omnibus d̄solatio est. q̄ hec oia dferūt ad virtutis exercitiū. que si ista tibi non p̄ualeant. robustior esse poteris p̄pter ista. gloriofusq; eris coram dño virtutū. Quippe dñs virtutum ip̄e est rex glorie. qui militē suum virtutibus exercitatu coronat etiam in p̄senti coram omni celesti militia. ceteris paribus eminenter p̄e alijs gloria et honoze. Sed nec desunt speciales consolationes. quod em̄ ex p̄missis viue plis p̄creationi repugnat. hoc ad cōsolationē supra neptis mee referatur. Quod vero ad hozorem visus. odoratus. vel alioz sensuum. vt in lepra. vel alijs spectat. hoc eo sic consolationi quo rōne meriti eozundē sensuum augetur delectatio eternaliter p̄mansura. Vnde et homo qui anhelitum v̄l alia fetētia in coniuge paciēter tolerabit odorem ex hoc mirificum omnē odore hui; mundi quasi impozitionabiliter extendentem. vel in celis p̄cipiet. et cuz delectatione maxima sentiet sine fine. etiam in ip̄a diuge. si saluari eam d̄tingat. p̄cipue autē in xp̄o qui in patria vt quodam in libro de delicijs paradisi est ostensum gratissimum est odorabile. seu obiectum odoratus inter om̄ia odorabilia toti; vniuersi.

IV. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Est ne tibi matrimoniu ex hoc onerosum q̄ cōtraxisti cum aliqua quā fortassis in nōnullis casibus nec relinquere licet. nec etiam retinere vt vxorez. sed tencum vt sorozē scz cum ea viuendo continēter. Est inquires. Sed quid. D̄fecto et hec vita consolatione nō caret. Primo nanq; cōsoletur te similitudo matrimonij contracti inter beatissimā virginem et sanctissimuz et purissimum illum ioseph virum marie. quozum consoztium emulando non mediocriter ob hoc speres gratijs et virtutibus te d̄tari. pariter et ditari. Secundo consoletur te. q̄ eo quietus viuis

quo te filiorum pueritas non perturbat. immo consoletur te. et cetera
solatoria p neptem meam tacta superius de carentia liberorum
Tercio solentur te et illa solatoria que supra p meam sobrinam
dicta sunt de carentia veneree voluptatis. Denique consoletur te q
secundum hugonem illum regularem continens vita mundicie. gignit florem
pietatis. parit fructum. bonae scientie profert odorem. Quis autem hec ubi
vel carnalis minus ve mundus non potius in se diligeret et eligeret.
quam cubitum conjugalem. In his siquidem consistit secreta mens. de qua sa-
lomon ait. secreta mens quasi iuge convivi. scilicet hominis etiam viatoris. Sed
et eisdem floribus fructibus et odoribus celestes convivie procul du-
bio plurimum recreantur.

CVI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad consuetam matrimonij iura revertens sic ait. Est ne ti-
bi matrimonium onerosum ratione difficultatis educandi et nutriendi
multa plerumque. Est inquit. Sed iacta cogitatum tuum in domino. et ipse te enu-
triet. atque plerumque multos. scilicet et varios modos habens plerumque tue providendi
An non divinum premissum ab onere superflue sollicitudinis te allevi-
abit. quo quidem premissum ille qui volucres celi pascit. etiam homini te
ste apostolo dudum dixit. Non te deseram neque derelinquam. cuius verbi sa-
num intellectum discas per illustrem aquinensem qui de deo loquente
apostolo et dicente. Ipse enim dixit non te deseram. postillando dicit hoc esse
rationem quare non debemus superflue esse solliciti. sed tamen facere quod
in nobis est cum fiducia divini auxilij. Ipse enim dixit josue primo.
Non te deseram quin tibi ministrem necessaria. dummodo facias quod
in te est. debito modo querendo necessaria. Hec aquinensis qui etiam
post sequens verbum neque derelinquam fiduciam divini auxilij extendit etiam
ad semen iusti viri. inducens illud premissum. Non vidi iustum derelictum. nec
semen eius querens panem. Denique quod auctoritati divine et premissum
hominis de habendo auxilium dei in hac materia sit pijs parentibus cum
omni fiducia innitendum. nec aliquatenus hesitandum. ad hoc pluri-
ma exempla faciunt. Inter que unum insigne recitatur de uxore vide-
licet cuiusdam pauperis militis que simul et semel duodecim pueros
masculos peperit. quos propter paupertatem non sperabat se posse nutri-
re. tamenque ob hoc odium et amorem viri sui. commisit ancille sue
ut mox illos infantulos in quadam riparia submergeret. Illa itaque
ancilla hac de causa se cum illis infantulis ad ripariam conferente.
et tamen circa factum sibi commissum an perficere vellet hesitante. ac-
cidit quod archiepiscopus coloniensis cum patre puerorum de quo
dam loco equitans superuenit. Qui videns a remotis dictam an-
cillam circa litus fluvij occupatam. unum de sua committua mandavit
ut illuc equitaret. et quid ibi ageretur adverteret. Quo reverso et
dicente se tot simul infantulos inuenisse. Ipse episcopus ad flui-
um illum celeriter equitavit. et videns illos duodecim pueros

no bn.

ac cognito toto facto. sciēs qz patris et matris eoz inopiam. dixit se velle esse patrem eoz nutritum. et assumpsit eos in suam curam et p̄cessu tempis ad scolas posuit. qui om̄s tandē in noua canonica p̄pter eos in ciuitate coloniensi instituta et iuxta duo denariuz eoz ru numerū ad ap̄los noiata volēte altissimo i canonicos p̄fecerunt

Capitulum decimumnonū cōtinens consolationes sup vinculo excōmunicacionis. suspensionis. et interdicti.

Decimonono post p̄missa ad supradictā dñam solatricem p̄ncipalem accessit et alius tristis petens solari super vinculis excōis. suspēsiōis. et interdicti. cui mox illa de suis puellis duas assignauit gnatas ad consolandū.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** homo scias qz p̄lati ecclesiastici. et p̄cipue s̄mi p̄tifices sunt medici sp̄uales. eo qz contra tumore d̄tū macie qui est utiqz piculosior om̄i corpali tumore inq̄ntū meretur penā gehenne. mēbris corpis xp̄i mistici. et maxime dicto tumore infirmis seu grauatis adhibere h̄nt sp̄i tualē medicinam censure ecclesiastice. cuiusmodi est sententia excōicacionis. suspensionis. et interdicti. **H**inc nāqz de excōicacōe dicūt iura qz medicinal̄ est. nō mortalis. dūmodo is in quē lata fuerit non d̄tēnat. **D**ices forte quō est medicinal̄. **E**cce qui excōicatur. ad hoc ut ait ap̄ls excōicatur ut spiritus saluus fiat. **S**piritus igitur excōicati ob tumorem contumacie in piculo esset salutis sue sine excōicacione. **E**t nonne hoc sufficit p̄ cōsolacione. **N**imix consolari solēt hoies de amarissimis medicinis p̄pter sp̄m salutis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **S**i excōicacionis sententia in te lata est iusta. ip̄am nō d̄tēnas. s̄ de ip̄a potius d̄soleris tanq̄ de salubri medicina. q̄ tāto est salubrior. quanto ab excellentiori apothecario in cuius cordis apotheca nō mō virtutes herbarū. sed oim virtutū aromata d̄nētur. est d̄fecta. cum non ab hoie ut dicunt iura. sed s̄m s̄ctos p̄es a deo p̄cedere vincula ecclesiastica dinoscātur. **A**udi iohannē os aureū. **N**emo inquit contēnat vincula ecclesiastica. **N**ō em̄ homo est qui ligat. s̄ xp̄s qui hanc potestātē dedit. et dominos fecit hoies tantū honoris. **D**ozro si sentētia iniusta fuerit. dūmodo p̄ cōtēptū nō ligeris alias nō ligatus. s̄ magis patiēter feras excōicacionē iniustā. celestē coronā mereberis s̄m sententiā magni p̄is. **Q**ualē inquires aut q̄nti p̄ci. **V**tiqz tanto magis p̄ciosā. q̄nto sententiā fastinueris magis iniuriosā. **S**ane si p̄ hęc de excōicacionis vinculo cōsolari valueris. de suspensionis et interdicti vinculis magis valebis. **Q**uipe sentētia excōicacōis maior est s̄m se om̄ibus penis ecclesiasticis.

Capitulum vicesimum continens consolationes sup irregulari-
tibus et inhabilitatibus liberam ordinum susceptionem et exe-
cutionem impediens.

Quiesimo post pmissa ad sepedictam consolatricem princi-
palē etiā alius tristis irregularitatib⁹ et inhabilitatibus
impeditus accessit querens consolationem Cui illa duas de
suis puellis mox exhibuit gratia consolationis.

III. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** homo non est dubiū quin p̄dicta tua ir-
regularitas. siue inhabilitas paupiozem te faciat. et in gradu
humiliori constituat. atq; sic ad gradū habitualis humilitatis p̄-
fectiozem te disponat. **S**ed quid? Certe si te grauat irregularitas hu-
iusmodi vel inhabilitas p̄o quāto paupiozē te reddit ad plurima
recurras consolationia per sodales meas supius clarissime declarata
Doxo gradus humilior est tibi desiderāter amplectendus gratia
perfectiozis humilitatis. et hoc quantū merito te debeat cōsolari.
hoc sodales mee supius si ipsas attenderis dilucide te docebunt.
Sed et hoc ad presens occurrit q̄ gradus p̄fectior humilitatis nō
modo episcopali infula. sed et omni ornatu ecclesiastico p̄amplius
te ornabit. **T**udi dulcem p̄rem clareualis ad decorez humilitatis
cōmendandum minus dicentē. et plus intelligentē. **N**ulla inquit
splendidior gēma in om̄i p̄cipue ornatu sūmi p̄ntificis q̄ hūilitas
Nec mireris de dicto huius patris. **N**imirum ornatum episcopa-
lis infule ex humilitate sola. sed excellētib⁹ compationibus mul-
tiplicata ac diuersificata. si volueris. poteris fabricare. **I**psa nāq;
est vt ametistus ebrietatem supbe p̄sumptionis tollens. **I**psa est vt
iaspis phantasmata illa fugans que supbus patitur. somniās se ali-
quid esse cum nihil sit. **I**psa est vt saphirus reprimes timores mēta-
les. quēadmodum saphirus corporales. **I**psa est vt dyamas faciēs
hoiem deo et hoibus gr̄osum. quēadmodū deo et hominibus odi-
bilis est supbus. ipsa est vt adamas que gēma ab adamādo nuncu-
patur. quia homo humilis p̄e ceteris adamatur. ipsa est vt topasi⁹
que portanti nō poterit nocere inimicus. **N**am et s̄m patrem clare-
ualis. **H**ūilitas est om̄i indifferēter p̄sone q̄dam turris fortitudinis
a facie inimici. **S**ed et anthoni⁹ vidit om̄s laq̄os inimici tentos i ter-
ra. et ingemiscēs dixit. quis putas trāstet ista. et audiuit vocē dicen-
tem. hūilitas. **D**eniq; ipsa est vt smaragdus quo nulla oculoꝝ gr̄o-
sior est refectio. **N**am et hūilitas in hoie cōsiderata. est oim oculis
grata. et consolatoria additio.

III. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **I**dcirco forte de irregularitate siue in-
habilitate concurbaris. quia te excludit a dignitatibus eccle-
siasticis. **S**ed quid? **P**rofecto q̄ parz ob hoc debeas tristari. hoc
onera annexa honozij declarāt. sup quo ad sodales meas hec one-
ra p̄oderātes et plurimū aggrauātes te duxi remittēdum. **D**oxo

si turbatis ratione irregularitatis vel inabilitatis. utpote executionem ordinū prius susceptorū. et p̄sequēs nō solū tempale emolumentū vel honore. sup̄ quorū oppositis prius soror mea te est cōsolata. **Sed** et spūalem p̄fectum et deuotōez impediētis. ad consolatorium bonū obediētie te remitto. tanq̄ ad illud qđ una cū deuotionis desiderio melius est quodāmodō. q̄ sit s̄m se victima p̄fectus spūalis seu superogato cuiusuis deuotōis. de qđ tibi p̄ sororū mearū dicta sup̄. et ī sequētib⁹ p̄ neptes meas plen⁹ poterit appere

Explicit vndecimus liber de cōsolatione theologie. **Incipit** duodecimus liber cōtinens consolationū remedia optuna cōtra illa turbatiua que opponūtur deuotioni cōtemplationi. et studēdi oportunitati. **Capitulum** primū cōtinens consolationes sup̄ carētia diuinorū officiorū et sacramētorū. et spūaliter sacre cōis tpe interdicti.

Duodecimo principaliter decem tribus ad supradictam dñam consolatricē p̄cipalē accedentibus. p̄imo omnium vnus ex eis de carētia diuinorū officiorū et sacramētorū. et specialiter sacre cōis tpe interdicti est cōquestus. cui mox illa de suis puellis p̄ cōsolatione impendenda quinqz assignauit.

II. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **O** amice karissime estimo qđ diuina officia et ecclesie sacramta. et spūaliter sacra cōmunio si nō essent interdicta. tpe interdicti sp̄m tuū recrearet. **Sed** quid modo. **Ecce** ad cōsolationē tibi sic qđ p̄ hoc qđ spūalis medic⁹ hāc recreatōez utēūqz interdixit. dietat mēbra corpis xp̄i mistici non sana. quibus multuz valet taliter dietari. **Nam** h̄mōi abstinētia est ei sūma medicina. et si obediāt medico. signū h̄nt cōsolatoriū. scz signū cōsequēdi in p̄imo sanitatē p̄ sue infirmitatis. puta tumoris cōtumacie cessationem.

Nec obstat qđ nō in oibus quibus dicta et sacramtorū recreatō interdicta. tumor cōtumacie inuenit. **Nempe** p̄pter tumorē vel aliā infirmitatē capitis. vel mēbri alterius. sepe ex iussu medici omibus mēbris alijs sanis cibus et potus subtrahitur. ex hoc solo qđ imediate nō sano mēbro adherēt. **Nā** quīs incipiēte p̄dropisi t̄m vnū mēbrū hoīs sit inflatū. rōne t̄m illius omibus mēbris alijs pot⁹ subtrahitur quantūcunqz bonus. **Sic** autē est et in p̄posito qđ dicta subtrahitur recreatio etiā sanis mēbris ecclesie sine eorū culpa. s̄z nō sine causa. ex eo scz qđ aliq̄ habent adherentiam. vel secundū locum cum non sanis. ut scz si possint dent opam efficacem ut cesset tumor arrogantie. siue cōtumacie. in illis quidē p̄pter quorū culpā lata est sentētia interdicti. ut si hoc nō possūt. saltē ip̄i culpabiles eo citius ad cor redeāt. quo magis h̄nt de hoc cōpati alijs. et timere dei offensam grauiorē. qđ ip̄orum occasione ip̄i alijs per p̄dicte sue